

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

Miljø og ressurser

Den største miljøutfordringen er de globale klimaendringene. EUs kvotesystem for klimagassen CO₂ har vært en fiasko. Kvotesystemet kostet forbrukerne i 2005 om lag 250 milliarder kroner, uten at det hadde noen effekt på utslippene. Kvotene førte til at prisen på strøm økte, men gevinsten havnet hos kraftprodusentene. Naturvernforbundet har beskrevet EU-kommisjonens rause kvoter som en «CO₂-bløff».

Internasjonalt forpliktende samarbeid er nødvendig for å løse miljøproblemer verden står overfor. Forurensningen stopper ikke ved landegrensene – heller ikke ved EUs grenser. Mange av de alvorligste miljøproblemer er globale, som klimaendringer, redusert ozonlag, sur nedbør og havforurensning. Press på naturgrunnlaget, blant annet gjennom tap av tropisk regnskog

Redusert beskyttelse

«EUs overordnede mål (er) stadig å øke den frie handelen. Både patentdirektivet, mat-sminkedirektivet og barnematdirektivet har redusert det norske beskyttelsesnivået, og det viser at handel og profit har klart forrang i Unionen – overordnet miljøhensyn.»
FIVHs daglige leder Arild Hermstad, i Dagsavisen 25.02.2003.

og menneskenes stadig større inngrep i den urørte naturen, er miljøproblemer som strekker seg langt utover Europas grenser.

Det samme gjelder rovdriften på fiskeressursene og reduksjonen av naturens genetiske mangfold.

Naturødeleggende vekst

Naturen tåler ikke en fortsatt vekstpolitikk i den vestlige verden, hvor ressursbruk og forurensning stadig øker. EU fører videre en gammel dags vekstfilosofi med økt forbruk som forsterker miljøproblemer. Hensynet til markedskreftene er overordnet hensynet til miljøet og folks helse i EU. Midlene for å nå målet om vekst er fri konkurranse på et åpent marked. Sentralisert produksjon og økt transport får dramatiske konsekvenser for miljøet.

Folk i EU ønsker selvfølgelig et rent miljø. Derfor har EU en miljøpolitikk som prøver å reparere skadene av EUs politikk på andre områder, bl.a. regelverk for naturvern og vannkvalitet. EU har en målsetning om bærekraftig utvikling og vedtatt prinsipp som at forurenseren skal betale og føre varprinsippet. Problemet er at EU i enda sterkere grad ønsker økt vekst. Drivkraften i EU-samarbeidet går dermed på tvers av en bærekraftig utvikling.

EU har ingen miljøgaranti. Medlemslandene kan bare i visse tilfeller innføre egne miljøregler, og unntakene må godkjennes av EU-kommisjonen. Miljøklausulen gjelder bare for maksimumsdirektivene (i hovedsak varekrav for det indre marked). For blant annet regler om plantervernmidler, som er vedtatt etter jordbruksbestemmelsen i EU, er det derfor ikke adgang til å gjøre unntak. Medlemslandet må søke EU-kommisjonen om tillatelse til å ha strengere regler. For å få lov til å innføre

strengere regler, må landet kunne sannsynliggjøre at maksimumskravene vil utgjøre en større helseisiko for borgerne i det aktuelle landet enn for borgerne i resten av EU. De nasjonale reglene er ikke lovlige før de er godkjent av kommisjonen.

Klimakampen

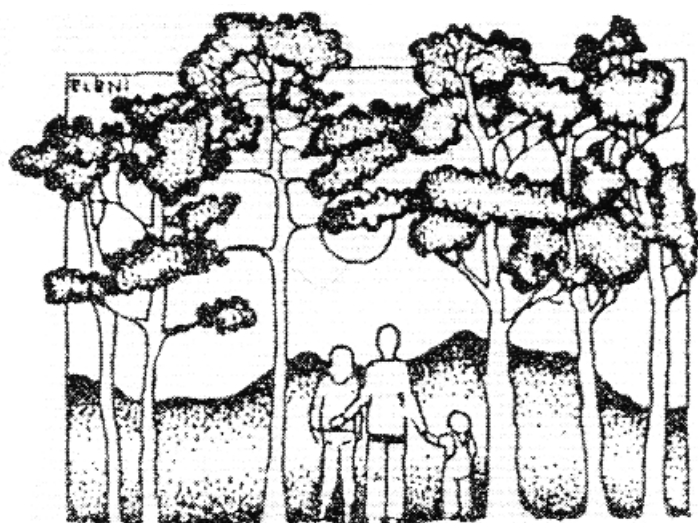
EU (dvs. de 15 medlemmene før østutvidelsen) er i Kyotoavtalen forpliktet til å redusere utslippene av klimagasser med åtte prosent innen 2012. Kuttene er fordelt ulikt mellom landene. Mye av kuttene er imidlertid ikke nye tiltak. Basisåret for Kyoto er 1990. På nittitallet var det store utslippsreduksjoner i både Storbritannia med nedlegging av kullkraft og i Tyskland med kollaps for industrien i den østlige delen. Dette kan ikke sies å være resultat av noen aktiv klimapolitikk, men «varm luft» som tåkelegger den voldsomme økningen av CO₂-utslipp fra transportsektoren. Tall fra Det europeiske miljøbyrået EEA viser at EU henger etter utslippsmålet. I 2003 var samlet utslipp bare 1,7 prosent under 1990-nivået. Heller ikke Norge ser ut til å nå Kyoto-målene.

EU har innført et kvotesystem for å redusere utslippene av den viktigste klimagassen, CO₂. Våren 2006 offentliggjorde EU tall som viste at

Front mot genmais

«Bønder, forbrukere og miljøbevegelse danner front mot genmais på tyske åkrer. Stadig flere regioner utropes til gen-teknikkfrie soner, i protest mot regjeringen, EU, Monsanto og WTO».

Nationen 31. mars 2006

EU-landene har tildelt industrien altfor mange klimakvoter. Over 90 prosent av kvotene er gitt gratis til bedriftene, som gjør at incentivene for å sette i verk utslippsreduksjoner blir svært lave. «Dette ødelegger et viktig klimatilbud og gjør det til en CO₂-bløff», er kommentaren fra Norges Naturvernforbund. Ifølge miljøstiftelsen Zero kunne EU ved å rense utslippene i stedet for et kvotesystem fjernet 2 milliarder tonn CO₂, som er mer enn fem ganger EUs Kyotoforpliktelse.

I og med klimaendringene har enkelte trukket fram atomkraft som et CO₂-fritt alternativ. Miljøbevegelsen er imidlertid enstemmig kritisk, på grunn av problemer med å lagre avfallet og faren for ulykker. Atomkraft står for over 20 prosent av EUs elektrisitetsproduksjon. Frankrike, Tyskland, Storbritannia og Sverige er ifølge det internasjonale energibyrået (IEA) blant de ti landene i verden som produserer mest atomkraft.

Et av avtalegrunnlagene for EU er Euratomtraktaten fra 1957, som har som mål å fremme bruken og utbredelsen av atomkraft i Europa. EUs felles energipolitikk er fortsatt i stor grad basert på atomkraft, og Euratomtraktaten er også tatt med i EU-grunnloven. I det nye forskningsprogrammet for Euratom (2007–2011), foreslår EU-kommisjonen å fordo-

Argumentene styrket

«Miljøbevegelsens argumenter mot norsk medlemskap er styrket».

Enstemmig uttalelse om EU på Natur og Ungdoms landsmøte i 2004.

ble midlene til atomforskning. Dessuten er det aktuelt å gi Euratom-lån til bygging av nye atomkraftverk i Bulgaria og Russland.

Mister matjord

Produksjonen av mat skiller seg vesentlig fra all annen vareproduksjon. Naturen setter selv rammene, og matproduksjon er en viktig del av ressursforvaltningen. EUs landbrukspolitikk tar ikke hensyn til at naturgrunnlaget for landbruk varierer sterkt mellom EU-landene.

EUs felles landbrukspolitikk fremmer store enheter. 80 prosent – åtte av ti kroner – av EU-støtten går til en femtedel av bøndene. Dermed legger politikken opp til et intensivt og industrialisert landbruk som svekker naturgrunnlaget, øker forurensningen. Medlemskap i EU vil føre til sterk nedtrapping av landbruket i Sverige. Samtidig får vi mindre kontroll over matproduksjonen, bl.a.

■ forts. side 5

Sommertreff i Bergen

Nyorienteringsbevegelsen etter samfunnsforskeren Bertram Dybwad Brochmann arrangerer treff på Kafé Magdalena, Kong Oscarsgt 5, 25/7–29/7. Motto: Bare en ny biologisk temkemåte kan redde oss fra klimakatastrofen. Til det trenger vi en ny økonomisk samlivsform som rommer plass til likeverd, autensitet, ansvar og integritet

Samfunnsliv

Grunnlagt
1931

Sosialpsykologisk avis

Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)Bertram Dybwad Brochmann
grunnleggerDag Ove Johansen
8200 Fauske
tlf. 756 42 754E-post: dagoj@online.no
redaktørAnders Ryste
disponent og hjelperedaktør
6150 Ørsta

Med i redaksjonen

Astrid Strømme
Indre Sædal 16,
50 44 NattlandAase Brenne
Utløbakken 43
5260 Indre ArnaVed innbetalinger benyttes
NB! Postgironr.: 0532.08.40645Internett: www.samfunnsliv.no

LEDER -

Den egentlige årsaken
til klimaendringene

Klimaet er ute av lags. Endringene har vært varslet i mange tiår. Allerede på 50-tallet i det forrige århundre ble naturens bæreevne overskredet med hensyn til forurensning og utslipp av CO₂. Brundtland-rapporten kom og ga klar beskjed «mer av det samme slaget vil øke den økologiske og sosiale ubalansen i verden...» Men vi lyttet ikke nok til de som gikk i spissen for å stoppe den økonomiske veksten. Vi lyttet ikke til de som sa: «Kapitalismen er roten til alt ondt». Vi var ikke moden for den biologiske tenkemåten, selv om vi i prinsippet ønsket å la fugler, fisk, dyr og mennesker leve framfor mer vekst...

Været er begynt å oppføre seg annerledes, og det gir seg utslag i aviser og medier. VG hadde i nov. feite overskrifter både på første siden, og inne i avisen. Rekordvarmt i 2007. De kommende tre månedene fra begynnelsen av det nye året skal det bli høyere temperaturer over hele jordkloden samtidig! Sesongvarselet er dramatisk, sier klimaforsker Rasmus Benestad (VG 27/11 2006).

Inne i VG på side 24 og 25 heter det at det høye forbruket er en belastning for klimaet og miljøet. På en måte er vi enige i det. Mange tror det er en farlig vei. Fremtiden i våre hender har stått på denne linjen i mange årtier. I de siste årene har vi i tillegg blitt flinkere til å kjøpe brukt, og til å gjenvinne avfall fra husholdningen i hjemmet. Loppemarkeder er meget populære, og det er fullt mulig å innrede et helt hus med ting fra et loppemarked. Fretex sine butikker er både rimelige og populære, og inneholder varer med god kvalitet. Slike tiltak er det mange av. Men det er likevel et spørsmål: Kan vi stoppe klimaendringene med en reduksjon i forbruket? Hvis reduksjonen innebar et garantert mindre uttak av ressurser i naturen, så kunne det kanskje bety det. Men vet vi noe om det? Har Fremtiden i våre hender undersøkt dette?

La oss tenke oss at flertallet av den norske befolkning reduserte sitt forbruk med cirka 50%. Sannsynligvis ville minst to ting skje:

1. Det ville bli manglende inntekter til det private og næringsdrivende. Det offentlige ville få manglende inntekter i statskassen.

2. Næringslivet og den offentlige arenaen ville straks forsøke å etablere nye tiltak for å skaffe seg pengeinntekter. Reduksjon av forbruket vårt er ingen hokus-pokus vei til hindring av den videre utvikling av klimatrusselen... På en eller annen måte må vi få bukt med veksten. Hvorfor må vi ha vekst?

Er det riktig å ta ut ressurser fra naturen med utgangspunkt i tenkte størrelser som tall?

I tillegg må det eksistere en eller flere andre x-faktorer som klimaforskere ikke ser eller undersøker. Cicero er et norsk tidsskrift for klimaforskning. Vel og bra. Det sier i alle fall noe om alvoret i situasjonen. Men jeg savner noe i tidsskriftet. Jeg savner noe om heter verddivurderinger.

Tollef Gimse Bjørgen har laget en masteroppgave om vindkraftutbyggingen på Smøla. Masteroppgaven gir en grundig analyse av den 8-årige prosessen fra Statskrafts ønske om utbygging til åpningen av vindkraftparken i 2005 av Gro Harlem Brundtland. Masteroppgaven berører de argumentene som mange av oss er opptatt av ved utbygging av naturen:

* Hva skjer med naturen?

* Hvilke fugler og dyr blir skadelidende?

* Blir inngrepene og forandringene i det fysiske miljøet store?

* Hva mener befolkningen selv om vindkraftpark på f.eks. Smøla? osv.

Slike spørsmål sorterer under verdispørsmål, og de har ifølge Bjørgen en tendens til å bli gjort om til tekniske spørsmål. Det tekniske «vinner». Men hvorfor «vinner» teknikken? Hva er det i vår mentalitet som tillater å prioritere teknikken framfor livet? Framfor blomster, trær, dyr, fisk og mennesker? Har det noe å gjøre med det økonomiske systemet? Er det innarbeidet i det økonomiske systemet at tallene, kroner og øre, og det fiktive har større verdi enn teknikken? Hva gjør vi med det? Kan vi utvikle en tenkemåte som i sin natur er biologisk?

Matti Bergstrøm er lege og professor ved Helsingfors Universitet i Helsingfors. Han har undersøkt hjernens ressurser med tanke på å fostre barn til å utnytte hjernens ressurser riktigere. Bergstrøm sine teorier bygger på at hjernen har tre følgende ressurser:

* Bevissthetskraften

* Kunnskapskraften

* Verdikraften

Vitenskap, teknikk og industrisamfunnet bygger på kunnskapskraften, og tildels bevissthetskraften i den forstand at vi også er nødt til noe mestring av fysiske aktiviteter. Men verdikraften er det smått med aksept av. Det er verdikraften som setter oss i stand til å avgjøre, vurdere og ta valg.

Nei til EUs skriftserie har i år gitt ut Vett med fokus på bl.a. Miljø og ressurser. Folk i EU ønsker selvfølgelig et rent miljø, men EU fører videre en gammeldags vekstfilosofi med økt forbruk og dermed forsterking av miljøproblemene. Vekstfilosofien har røtter i våre kunnskapskrefter. Vårt økonomiske system har også opphav i hjernens kunnskapskraft. Men, sier Matti Bergstrøm, kunnskap uten styring av verdier går ikke. Vi klarer ikke å finne ut noe uten hjernens verdiressurser. Vi vet ikke å styre og holde orden på kunnskapen uten verdiene. Bergstrøm har dokumentert i sin bok Neuropedaogikk at i hjernen styrer verdiene. De står over kunnskapen. Vår økonomi må omdannes slik verditenkningen styrer den...

Vestens problem, sier Bergstrøm, er at vi ikke prioriterer de indre kreftene i vår natur. Ubevisst vet vi nok at da bryter det kapitalistiske systemet sammen... Hva er vekst? Blir vi rikere om vi kolliderer naturen? Blir vi rikere av store tall og fiktiver? Tenk deg om. Blir vi det? Er det ikke heller slik at vi er rikere når vi har naturressursene intakt?

Verdiressursene må ofte vike. Bjørgen mente at det i utbyggingssaker ofte var en tendens til at verdispørsmål ble omgjort til noe teknisk. Hvorfor blir det slik? Jo, nettopp fordi vi forbinder økonomi med høyt forbruk og høy vekst. Verdispørsmålene er det ikke rom for, for da blir omkostningene ofte for store, budsjettene sprekker, og det blir ikke nok penger. Det kan ikke fortsette slik. Det kan bare ikke det!

Bak Vestens tenkemåte står vitenskapen. Vitenskapen står for det ytre, materielle og konkrete, og bygger på den analytiske tenkemåten. Men denne tenkemåten stopper ikke et sammenbrudd av klimasystemene. Eller som Albert Einstein sa det: «Vi kan ikke løse problemene med den samme tenkemåten som skapte problemene».

Hva gjør vi? Hvordan skal vi komme ut av trusselen om sammenbrudd av klimasystemene? Det aller første vi må gjøre er å lære oss å skille fra hverandre den organisk og mekanisk tenkemåte.

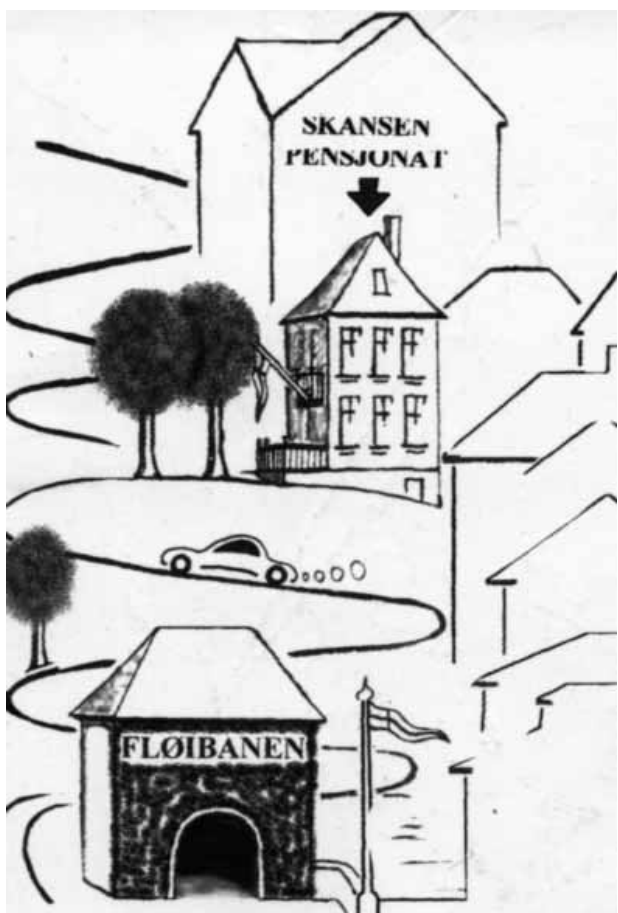
Den mekaniske måten kjenner vi. Det er den som sammen med en rekke prinsipper er grunnlaget for den tenkemåten som informasjonsfunnet bygger på. Tenkemåten som holder verdiene utenfor, det som egentlig betyr noe for oss.

Vitenskapen har gjort en del revolusjonerende oppdagelser i de siste årene. De har oppdaget et biofelt rundt jorden, eller psi-felt som det også kalles. Vår bevissthet henger sammen med biofeltet på en eller annen måte. I oppdagelsen av et åndelig kraftfelt ligger spiren til utviklingen av en ny tenkemåte. Tenkemåten er organisk i

■ forts. neste side

Sommertreff 2007
på Kafé Magdalena

25/7 – 29/7

Skansen pensjonat ligger så og si like ved Kafé Magdalena (2 – 4 min. unna). Pensjonatet er et sjarmerende, gammelt hus som ligger i rolige og vakre omgivelser med en fin utsikt over byen.

Pensjonatet har 7 rom og 4 leiligheter med tilsammen 20 senger. Pensjonatet har lagt mer vekt på en hyggelig atmosfære enn på luksus.

Frokost blir servert i frokostrommet når du måtte ønske, helst etter kl. 07.00 og før kl. 10.00. Skal du avgårde tidlig, kan vi lage

matpakke til deg. Etter en travel dag kan du slappe av i dagligstuen med aviser, bøker, musikk eller fjernsyn.

Middag serveres som ifjor på Kafé Magdalena.

Påmelding så snart som mulig.

Helst skriftlig til:

Astrid Strømme

Indre Sædal 16

5098 Bergen

Tlf. 55 59 09 82

(best morgen/kveld)

Priser for 2007

Enkeltrom	kr 375 eller 425 (inkl. frokost)
Dobbeltrom	kr 600 (2 pers. inkl. frokost)
«Balkongrommet»	kr 700 (2 pers. inkl. frokost)
«Liten leilighet»	kr 750 (2 pers. inkl. frokost)
«Stor leilighet»	kr 750 (2 pers. uten frokost)
Ekstraseng	kr 50 – 150 (barn under 5 år gratis)

Sommertreff 2007

«Det nye vil bli båret fram av mennesker med den samme fellesinteressen»
(Totalitetsøkonomien, G.E.B. 1966)

Onsdag den 25. juli:

- Kl. 15.00: Åpning v/A. Strømme
Kl. 15.15: Foredrag av gårdbruker Oddmund Gullteig:
«Livsriktig samfunnsøkonomi og samfunnspsykologi er artisk påpekt i Bibelens mangfoldige skrifter. Disse samfunnsfaktorene må snarest bli en realitet i samfunnenes konstitusjoner før menneskeheten og jordkloden kollapser fullstendig!»
Kl. 16.30: Foredrag

Torsdag den 26. juli:

- Kl. 10.00: Foredrag
Kl. 12.30: Besøke Steinerskolens økologiske hage?
Kl. 15.00: Foredrag av skogarbeider og dikter Armand Nyhus
Menneskeverdi og et desentralisert samfunn
Kl. 16.30: Foredrag

Fredag den 27. juli. Kulturdag:

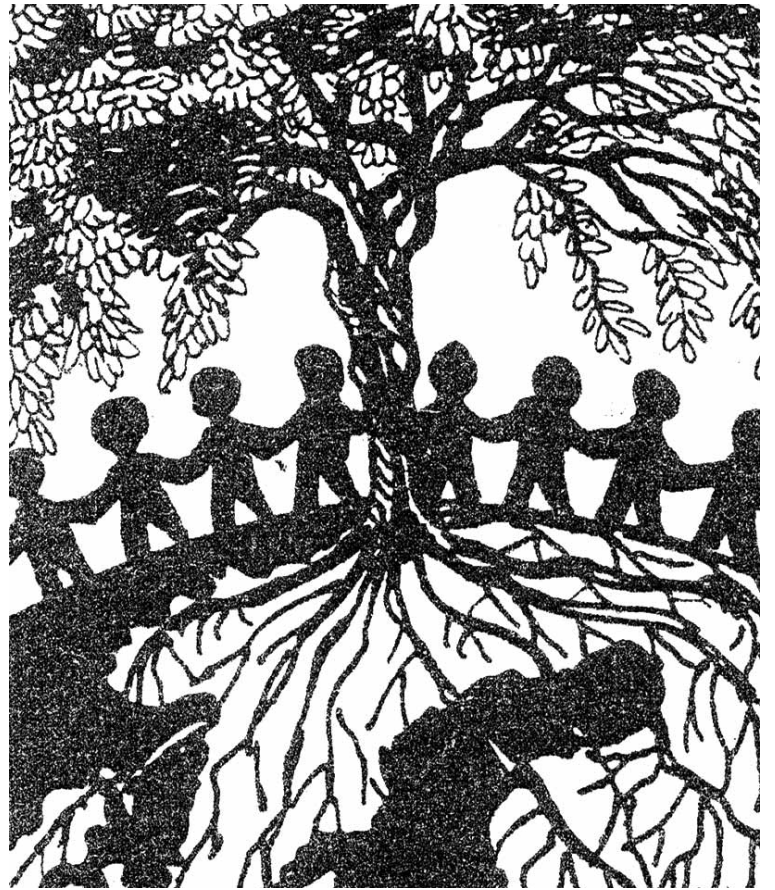
- Kl. 10.00: Båttur? Besøk i glassblåseri?
Kl. 12.30: Sightseeing?
Kl. 18.30: Foredrag
Kl. 20.00: Alt er psykologi. Foredragsholderne oppfordres til å lese egne dikt.
Sang, ev. musikkinnslag?

Lørdag den 28. juli:

- Kl. 10.00: Foredrag
Kl. 13.00: Foredrag av redaktør og lektor Astrid Strømme:
Klimatrusselen – hva er de egentlige årsakene?
Svaret er en ny biologisk tankegang, i en økonomisk samlivsform, samt i likeverd, integritet, autensitet og ansvarlighet i psykiske og sosiale mellommenneskelige forhold. Borgerlønn til alle.

Med forbehold om endringer

PS. Det endelige programmet (foredragsholderne) presenteres i neste Samfunnsliv.

SAMFUNNSLIV for 10 år siden

Angsten for oljerikdommen

I gapestokken på NRK

For noen år siden fikk jeg den store ære å få være med på et program på NRK. Kjetil Gravir ledet en samtale mellom professor Arild Håland og meg. Programmet skulle omhandle det som vi kaller ressursøkonomien. Den kjefthage Håland fikk imidlertid snudd samtalen fra å være en utdypning av nevnte spørsmål til å bli nærmest en skvalder om rådende pengeøkonomi.

Imidlertid, når det i dag pumper opp så mye olje fra havbunnen og selges til kontinentet at det tilflytter landet i overflod av pengeformue, er det all grunn til å ta frem igjen hva ressursøkonomien representerer. Diskusjonen dreier seg likevel om hvor tallformuen skal plasseres, så den gir store renter. I Øst gir den størst rente, men der er risikoen for fremtidig tap større enn i Vest. Så diskuterer man pengerenten og overser utnyttelsen av oljeressursene for de fødte og ennu ufødte.

La det være tindrende klart. Oljen er en del av de ressurser landet vårt trenger for å leve. Men vi har andre og flere ressurser. Vi har fisk og vi har industri av så mange slag. Det er den forskjellen på dette og den form for økonomi som finansministeren henger fast i, at ressursøkonomien er i kraft av seg selv, noe Håland, tilliks med Stoltenberg, ikke forsto noe av. Pengeøkonomien er i kraft av subjektive politiske vedtak og bestemmelser. Pengerenten som oppfattes som et stykke virkelig-

het, flyr opp og ned alt etter pengesalget på børsene, uten at det et øyeblikk ramler de pengetroende inn at dette er en tilsvarende diskusjon og praksis som da man i middelalderen for ramme alvor trodde at englene kunne fly. De kvite med sine kvite vinger fløy høyest, de sorte med sine sorte ble tapere.

Middelalderministrene lever og regjerer fremdeles på fantasiplanet og ve dem som tar til latenter. Pengerenten kan tas bort og settes på. Pengene yngler nok ikke. Fisken i havet yngler, oljen fremskaffes av naturen gjennom tiden. Realrenten må ikke forveksles med fiktivrenten.

Angsten for at det kan gå ad dundas med store pengebeløp i verdens banker er reell. Oljen under havflaten er ingenting å engste seg for. Samfunnene i alle land teknifiserer og differensierer sin produksjon. Noe som skaper vareoverflod til tusen. Dette igjen stanser salget, stopper hjulene, gjør arbeiderne ledige, trykker børsene og bringer land og banker til konkurs så selv den velutdannede norske finansministeren vil bli sittende igjen med skjegget i postkassa.

Da var det bedre at pengeformuen ble omsatt etter hvert til gagn for det levende liv. Skjer ikke dette vil angsten for fremtiden overstige gleden ved å være blitt verdens rikeste land.

a.r

Redaktører 2007

JANUAR: Dag Ove Johansen
FEBRUAR: Astrid Strømme
MARS: Dag Ove Johansen
APRIL: Astrid Strømme

MAI: Dag Ove Johansen
JUNI: Astrid Strømme
AUGUST: Dag Ove Johansen
SEPTEMBER: Astrid Strømme
OKTOBER: Dag Ove Johansen
NOVEMBER: Astrid Strømme
DESEMBER: Dag Ove Johansen

sin natur, og oppfører seg kvalitativt annerledes enn kunnskapsressursene.

Bertram Dybwad Brochmann sier at det er kraften bak selve bevegelsen som er det avgjørende kriteriet på om noe hører til den organiske eller den mekaniske virkelighet. Dersom noe foregår, noe bevegtes, forandres, utvikles – og det er umulig å finne en ytre, synlig eller usynlig årsak til forandringen, så må en slutte at drivkraften ligger i det bevegede selv. *En ny tenkemåte må ta utgangspunkt i dette.* Kapitalismen bygger ikke på dette. Ikke vekstfilosofien heller. Men vi kan forandre utviklingen i vesten ved hjelp av følgende punkter:

- * Skille mellom organisk og mekanisk tenkemåte
- * Få et nytt samfunnsregnskap
- * Lære å skille mellom reale og fiktive inntekter og utgifter
- * Statistikk som presis skaffer tilveie nøyaktig oversikt over forbruk og produksjon
- * Et lønnsomt prisfall
- * Dekapitalisering

Som sagt: verddivurderingene mangler i kampen for å få gjort noe med klimatrusselen. Dette henger sammen med at pengeøkonomien bygger på hjernens kunnskapsressurser. Vitenskapen påviser i dag et kraftfelt rundt jorden. *Det kalles også biofelt, og er kilden til alt biologisk og åndelig liv.* En ny tenkemåte vil sannsynligvis oppstå hvor ånden eller Kristus i mennesket blir en realitet. Det vil gi grunnlag for en helt ny tenkemåte. Troskreftene vil som følge av det før eller siden omslutte alt materielt og fysisk. Likevel: Vi trenger BDB sine påvisninger. Vi må lære å skille mellom reale og fiktive verdier og utgifter. Vi må få et nytt samfunnsregnskap osv....

Astrid Strømme

Jesus som ung

Jørgen Hejlsvig
Artikkelforfatter

Vejle-lektor bringer ny viten frem i bok om Jesus fra hans 12. til hans 30. år og hans virke i Østen etter oppstandelsen. I Sentral-Asia, Kashmir, Ladakh og Tibet samt lengre mot nord finnes det stadig en sterk tro på at Jesus reiste omkring i disse egner, og det er overhodet intet som taler for at det ikke skulle være tilfelle.

Slik skrev den store indiske statsmann Jawaharlal Nehru i «Glimpses of World History», og religionslektor Jørgen Hovgaard, Vejle, tar opp tråden i sin nyeste bok «Den historiske Jesus i vestlig og østlig tradisjon» og forteller oss at vi aldeles ikke har patent på Jesus Kristus, som ifølge boken oppholdt seg i Østen fra sitt 12. til 30. år. De 18 år står det intet om i Det Nye Testamentet.

Jørgen Hovgaard sammenkjeder, bearbejder og vurderer den tradisjonelle vestlige kirkehistorie, Jesu død, korsfestelsen og oppstandelse settes i et helt nytt perspektiv, når hittil ukjente skrifter indikerer at Jesus etter oppstandelsen vandret til bl.a. Kashmir, Det Forgløttede Land, for å fortsette sin misjonsvirksomhet. Der bodde en jødisk menighet, som var blitt ført dit av Moses. De nye evangelier og skrifter er ukjent stoff for mange. Slik ble «Fredens Evangelium» oppdaget av en ungarsk professor i Wien i 1930-årene. Et annet skrift ble oppdaget for over 100 år siden.

Den unge romersk-katolske statskirke begikk helligbrødet ved å la

korrektører bringe de bibelske evangelier i samklang med hverandre, så de ikke undergravde kirkens makt.

Jesu ungdom

De kjente bibelske evangelier gir merkelig nok ingen opplysninger om Jesus fra hans 12. år til hans 30. år, da han begynner sin predikantvirksomhet i Galilea. Matteus og Lukas prøver ellers å føre Jesu slektskap tilbake til Det Gamle Testaments stamfedre, for Lukas' vedkommende tilbake over Adam til Gud. I Esseerskriftet «Evangeliet til det fullkomne liv» eller «De Tolv Helliges Evangelium», som en engelsk prest fant i 1881, kan vi lese om Jesu ungdomsår i Østen. Skrifter rommer, understreker Jørgen Hovgaard, en sjelden fylde, visdom, skjønnhet og klarhet.

De hvidtkledte Esseerne levde i klostertid ved Dødehavet fjernt fra andre jødiske samfunn og langt fra de romerske korrektører. Denne avsondrethet har gjort at man kan tillegge skrifternes opplysninger om Jesu hverdag stor verdi. Evangeliet skildrer hendelser som ikke finnes i de vestlige autoriserte og sensurerte evangelier, og som er vesensforskjellige fra disse.

Reinkarnasjon

Det reiser spørsmålet om reinkarnasjonstanken, som en fjerdedel av nåtidens skandinaver ifølge opinionsundersøkelser tror på. Jørgen Hovgaard påviser at reinkarnasjonstanken ble bortsensurert av Romerkirken for å få makt over sjelene. Det kunne jo ikke la seg gjøre ved tanken om flere liv.

Det skriftlige bevismateriale for at Jesus tilbrakte sin ungdom i østen foreligger i form av historiske opplysninger fra persiske, muslimske, buddhistiske og hinduistiske skrifter, samt i en meget rikholdig litteratur

fra Kashmir. Skriftene bygger på arkitektoniske språkvitenskapelige og kulturelle undersøkelser.

Kashmir-tradisjonen sier at Jesus i 18 år vandret i India, Tibet og Kashmir og suget viten til seg, preket og underviste. Og videre at Jesus etter korsfestelsen og oppstandelsen vendte tilbake til disse områder, og mett av dage døde i Himalayabergene. Han ligger begravet i Srinagar. Flere stedsnavn bærer hans navn, bl.a. Jesus-sletten.

Jørgen Hovgaard konkluderer med at Jesus muligvis prekte i Palestina til han var ca 50 år, og etter oppstandelsen vandret mot øst, hvor han bl.a. møtte sin mor, apostelen Thomas og sannsynligvis Paulus ved Damaskus. Ifølge kashmirtradisjonen ligger Jomfru Maria, likesom Jesus, begravd i Kashmir.

I 1880-årene fikk en russisk oppdagelsesreisende av lamaen i et buddhistisk kloster i Ladakh forevist et skrift med nye, og spennende opplysninger om Jesus eller Isa, som han kaltes i India. Skriftet fremstiller Jesus som både elev og lærer. Jesus fikk sine foreldres tillatelse til å reise med noen kjøpmenn til den nordvestlige indiske provinsen Sind for å studere de store buddhaers lære og kom bl.a. til Orissa, hvor han i seks år lærte å lese og forstå Vedaene, hinduenes hellige viten. Det førte til stridigheter, idet Jesus benektet Vedaenes guddommelige opprinnelse, «fordi det bare er gitt én lov til menneskene til å lede dem i deres handlinger».

Hvordan så Jesus ut?

Gjennom tidene har mange fundert over hvordan Jesus så ut. En danske spurte i 1880-årene den indiske vismannen Sai baba om dette, og straks materialiserte Sai baba en ring med et fargebilde av Jesus. Bildet passer forbløffende på den beskrivelse som

keiser Tiberius Cæsars representant, Publius Lentullus, gav av Jesus i årene 14 til 37 etter Jesu fødsel.

Ifølge Lentullus var Jesus en høy mann, pen med et pietetsfullt ansiktstrykk, som man både kan elske og frykte, kastanjebrunt hår, en dyp mørk farge, glatt ned til ørene, og derfra krøllet og bølget omkring skuldrene. Jesus hadde midtskill, glatt panne uten knopper og rynker. Nese og munn var formet på en slik måte at man ikke kan finne noen feil. Hans skjegg var tykt av samme farge som hans hår, ikke så langt, men kløftet. Hans blick var uskyldig og mødent. Hans øyne grå, klare og år-våkne, og han overstrålte i sin enestående skjønnhet menneskenes barn.

Sai Baba bekrefter gjennom flere juletaler, at Jesus vandret i India i si-

ne ungdomsår, samt at han ble begravet i Kashmir.

Jesus gift som 18-åring

Indiske og asiatiske skrifter forteller at det vokste blomster i Jesu fotspor mens han vandret i Østen, men ikke nok med det: Skriftene forteller også at Jesus ble gift som 18-åring med Jomfru Miriam av Judas' stamme. De levde sammen i syv år, hvor etter hun døde, og Jesus kunne heretter ofre seg for sin misjon. Mer står det ikke om det ellers nokså interessante ekteskapet.

«Evangeliet om det fullkomne liv», eller «De Tolv Helliges Evangelium» bekrefter Østens fortellinger om Jesu liv i de manglende 18 år i Det Nye Testamentet. Der fortelles

■ forts. side 6

Vi krever veto mot tjenstedirektivet

Artikkelen er skrevet av
Yngve Kristiansen

EUs nyeste og mest omfattende nyskaping er tjenstedirektivet. Det er i sine avsluttende runder i skrivende stund, og vil nok vedtas i løpet av denne måneden – eller i seneste laget utpå nyåret. Det vil få enorme konsekvenser i samfunnet og Norge vil rammes spesielt hardt.

Historie/Ideologi

Tjenstedirektivet har en lang historie, og kan ikke forstås bare som enkeltdirektiv. Det er en videreutvikling av en politikk som startet med Euroen, og som ifølge EU's hauer ikke kan stoppes. «Fri flyt av tjenester» er en logisk forlengelse av «fri flyt av varer».

Logisk og nødvendig for det frie indre marked for at markedsinteressene skal tjene mest mulig og at offentlig regulering skal være på et minimum. Kommisjonen vil aldri akseptere at direktivet blir beseiret. EU's indre marked er ikke bærekraftig heller etter nyliberalistisk tenkning slik det er i dag.

Det første Bolkenstein-direktiv ble nedstemt og fordømt, mye på grunn av «Opprinnelseslandsprinsippet». I februar 2006 kom et kompromiss som Den Europeiske Faglige Samorganisasjonen (DEFS/ETUC) kalte en «seier for arbeiderklassen», noe det ikke var. Etter nye runder ligner direktivet mest på originalutkastet, men er ispedd mye tilkeprat.

En tjensteyter som er godkjent i et EU-land godkjennes automatisk i alle EU/EØS-land. Hva bestemmer direktivet?

Det betyr at et land har ikke rett til å sette strengere krav enn EUs stan-

darder. Makt fjernes fra folkevalgte organer slik at tjenester skal kunne leveres knirkefritt over landegrensene. Direktivet sikrer fri etablering, hindrer konsesjon og autorisasjonsordninger. Direktivet regulerer alle tjenester som ikke eksplisitt utelates.

Det er i seg selv et veldig sentraliserende dokument. Daglig praksis av tjenstedirektivet vil kontrolleres av Kommisjonen og regjeringer kan bare gripe inn mot tiltak hvis 70% er imot Kommisjonen i Ministerrådet. Dette betyr at EU-Kommisjonen får en nesten despotisk styringsmekanisme i sin allerede temmelig allmektige posisjon i EU.

Det er fremdeles mange uklarheter i direktivet, noe som vil gi mye makt til dommerne i EF-domstolen. Dette er antakelig overlatt, men parlamentarikere må bære mye ansvar rett og slett fordi de vegrer seg for å avsløre at de ikke forstår hva som står i teksten. Hvis direktivet blir vedtatt vil EFTA-domstolen få mye å si når store selskaper begynner å etablere seg på tvers av grenser, ikke

alle fra EU-området. Selskapene vil også få større makt ettersom de får friere tøyler og forbrukere og arbeidernes rettigheter svekkes.

Opprinnelseslandsprinsippet som går igjen

I kompromissforslaget 2006 ble ordet «oprinnelseslandsprinsipp» fjernet, men som konservative EU-parlamentariker Malcolm Harbour innrømmer; «substansen er uendret». Selve prinsippet er intakt. De som mener at prinsippet er fjernet bruker «Utstasjoningsdirektivet's» forrang til tjenstedirektivet som argument. Utstasjoningsdirektivet er allerede tatt i bruk, og betyr at selv om tjenstedirektivet gjelder, skal utlandske arbeidere ha lønns- og arbeidsbetingelser etter vertslandets regler.

Tariffavtalene er likevel truet. I Sverige pågår Vaxholm-saken. Kort oppsummert saksøker et latvisk byggefirma – støttet av svensk fagforening som kjemper for retten til en svensk tariffavtale for latviske ar-

beidere – i tråd med Utstasjoningsdirektivet. Om Lavall og den svenske arbeidsgiverforening skulle vinne i EFTA-domstolen står hele tariffønnssystemet på svært ustø grunn.

Opprinnelseslandet skal fremdeles stå for kontroll av tjenestene, noe som svært ofte vil bli vanskelig. Prinsippet vil forby en rekke demokratisk fattede vedtak som regulerer næringsvirksomheten på nasjonalt nivå i EU's indre marked for å sikre større mobilitet. Det betyr flere midlertidige jobber og større usikkerhet for arbeidere, mer forurensning, mindre kundesikkerhet, mindre fagorganisering, lavere lønninger etc. Kort sagt sosial dumping.

Artikkel 16: Frihet til å yte tjenester

Denne artikkelen er nært knyttet opp mot opprinnelseslandsprinsippet og er ment til å redusere nasjonal kontroll av utenlandske tjenester og -

■ forts. neste side

Miljø - - -

adgangen til å forby genmodifiserte matvarer.

Sveknet dyrehelset

Husdyrene i Norge har hatt en svært

Fritt fram for nitritter i økomat

«EU tvinger igjennom kreftfremkallende tilsetningsstoffer også i økologisk mat. Danmark ble stemt ned og Norge overtar EUs vedtak i saken». Stoffene nitritter og nitrater skal tillates tilsatt også økologisk mat.

Nationen 31. mars 2006

god helsetilstand. Et husdyrbruk med små, spredte enheter og uten for intensiv produksjon gir mindre stress, sykdom og mistrivsel for dyra. Det gir samtidig et produksjonssystem hvor det er mulig å kontrollere smittsomme sykdommer. I EU oppheves grensevernet, og dermed gir vi fra oss de viktigste redskapene for å bekjempe smittsomme husdyrsykdommer.

Gjennom EØS har vi knyttet oss til EUs indre marked, og den veterinære grensekontrollen er som utgangspunkt avskaffet. Den europeiske virkelighet er i ferd med å innhente oss her i Norge. Men det er fortsatt ikke for sent. Vi kan fortsatt gjeninnføre et strengere regelverk for import av levende dyr og kjøtt dersom det er politisk vilje til det.

Den sist tidens utbrudd av salmonella og E.coli også her til lands, er

en påminnelse om hvor alvorlig dette er. Da EU i 2001 ble herjet av dyreepidemier, ble Norge ikke rammet fordi grensene ble stengt for levende dyr og det ble innført totalforbud mot import av kjøtt og meieriprodukter fra EU. Kommisjonen protesterte kraftig mot de norske beskyttelsestiltakene, og som EU-medlem kunne vi neppe opprettholdt dem.

En dansk rapport fra institusjonen Zoonosecenter fastslår at salmonella i importert kjøtt er en stor helsetrussel. Salmonellabakteriene i det utenlandske kjøttet er mer motstandsdyktige overfor antibiotika (resistens). Omkring 90 prosent av de resistente salmonellatilfellene i Danmark i 2005 skyldtes importert kjøtt eller kjøtt spist i utlandet. Derfor ønsker den danske forbrukerministeren Lars Barfoed å innføre importrestriksjoner, men er redd for at det vil bli oppfattet som en handelshindring og at Danmark vil bli stevnet for EF-domstolen.

EU får råderett over fiskeressursene

Medlemskap i EU fører til at Norge ikke selv kan avgjøre hvordan fiskeressursene skal forvaltes. Det vil være EU som avgjør kvotene og forhandler med tredjeland om kvotefordeling.

EU åpner bare for nasjonal råderett over fiskeressursene i havområdene som går inntil 12 nautiske mil ut fra kysten. Havområdene mellom 12-milssonen og 200-milssonen er felles EU-hav. Her er det EU-kom-

misjonen, og ikke de nasjonale myndighetene, som fordeler fiskekvotene. Båter fra alle EU-land kan i prinsippet fiske. Norsk fiskeriekspert utgjør omlag 30 milliarder kroner per år. En langsiktig, bærekraftig forvaltning er avgjørende – særlig for kystsammfunnene.

Ifølge FNs matvareorganisasjon (FAO) er flesteparten av verdens havområder overfisket. En tredjedel av de 200 viktigste fiskesorter er truet. EU har i dag en voldsom overkapasitet både av fiskere og båter. Fangstkapasiteten i EUs fiskeflåte må reduseres med 40 prosent for å være tilpasset ressursgrunnlaget.

EU har ikke greid å gjøre noe med dette. Torskkestammen i Nordsjøen og Østersjøen er nede på et svært lavt nivå. Det internasjonale havforskningsrådet anbefalte derfor høsten 2002 full stopp i torskefisket i det nordlige EU-havet. Daværende fiskerikommissær Franz Fischler ville ikke ha full stopp, men foreslo kraftige reduksjoner og skrotting av flere tusen fiskefartøy. Tiltakene ble ytterligere utvannet av EUs fiskeriministere. De vedtok i desember samme år en midlertidig reduksjon av torskerekvotene med 45 prosent.

Verre vekst

Norge fører i dag, som andre europeiske land, en miljøskadelig vekstpolitikk. I EU brukes overnasjonaliteten hovedsakelig til å videreføre en politikk som i de enkelte medlemslandene har vist seg å ødelegge miljøet. EU-medlemskap er derfor

Ørken truer Spania

«30 prosent av Spania er på vei mot ørken. En viktig årsak er EUs landbrukspolitikk, som fremmer overproduksjon og dermed misbruk av knappe vannressurser.»

Aftenposten 6. juni 2006

verre fordi:

– Det er verre å bli del av et system som er bygget for å lage mer vekst og forbruk enn landene klarer alene.

– Det er verre at veksten skal komme fra en varehandel som gjør systemet ekstremt avhengig av forurensende veitrafikk og annen transport.

– Det er verre med vekst når medlemsland ikke får stille strengere miljøkrav.

(Nei til EUs skruftserie 2/2006)

Hver femte fisk for mye

Ifølge beregninger fra International Council for the Exploration of the Sea (ICES) er 21 prosent av den totale EU-fangsten i 2004 tatt fra fiskebestander som er overbeskattet og ikke bærekraftig. Hver femte fisk er altså overfiske.

(Kilde: Eurostat)

Uthogne skogar

Fleire og fleire skogar står uthogne og ribba for si sjel. Griskheita etter pengar som skulle gje dei forventa sal i statens og private skogar, var det som øydedyret såg og trudde på.

Dei plantar ikkje lenger att etter seg, øydedyra, det kostar pengar. Og ståløglene som et den levande skogen er dyre i drift.

Her kor eg lever vil det ta fleire hundre år før naturen har reparert seg.

Dei tenkjer ikkje på livet, dei som styrer. Prestisjen tel alt. Dei skal vise fram årsrekneskap, talkolonnene må vera hogne. At alle skogar blir hogne, og at fugle- og dyrelivet forsvinn er ikkje i deira tanke.

Armand Nyhus

yttere til det minimale. Eventuelle krav og inspeksjoner som vil toleres må være i tråd med følgende 3 prinsipper;

Ikke-diskriminering, nødvendighet: Kravene må være begrunnet i allmenn velferd definert av EU som offentlig orden og sikkerhet, folkehelsen, beskyttelse av miljøet.

Kravene må være begrunnet med proporsjonalitet som betyr at kontrollmekanismene ikke får være mer enn akkurat det EF/EFTA-domstolen sier er tilstrekkelige.

Søknad om etablering for utenlandske tjenesteytere skal automatisk ansees som godkjente om de ikke er besvart av myndighetene innen en svært kort tidsfrist. Rask saks-gang sikrer elendig og kanskje tilfeldig behandling og det er en systematisk nedbygging av statlig kontroll som bare gagnar næringsinteresser.

I direktivet heter det at det finnes noe som kalles «midlertidig levering av tjenester». Å havne i denne tjenestekategorien har store fordeler fordi en rekke spesielle vilkår gjelder for disse. Problemet er definisjon av «midlertidig». Nå er presedensen satt til 7 år av et tysk frakteselskap som lagret containere i 7 år uten å registrere seg.

Vertsland kan ikke stille krav om at slike midlertidige virksomheter skal registrere seg i landet. Et selskap kan yte tjenester i lange perioder i et annet land enn der det er registrert, og trenger ikke tillatelse for å levere tjenester. Bedrifter trenger ikke engang kontor.

Selv om et formelt forbrukervern fremdeles vil være til stede vil det være uten reell autoritet og vil kreve et byråkrati som EU uansett vil nedbygge!

Hva er utelatt fra Tjenestedirektivet? Unntakene finner man i artikkel 2

«Ikke-økonomiske tjenester av allmen interesse» betyr offentlig instanser og offentlig forvaltning. Finansielle tjenester, Elektroniske kommunikasjonstjenester, nettverk, transporttjenester, og «tjenester fra vikarbyråer». Helsetjenester er unntatt enn så lenge, men et helsedirektiv er varslet. Audiovisuelle tjenester, spill, private sikkerhetstjenester og «virksomhet assosiert med utøvelse av offentlig myndighet». Sosiale tjenester er til en viss grad unntatt, men unntaket gjelder kun «sosial boligbygging, barnepass, støtte til

trengende familier og enkeltpersoner. Sannsynligvis omfattes f.eks. hjemmehjelp av direktivet.

At et område er unntatt direktivet betyr ikke at nasjonale myndigheter får bestemme over det området. For de aller fleste sektorer som eksplisitt utelates vises det til at de allerede reguleres av andre direktiver og regler. EU er et gjennomregulert system og så langt har Norge som kjent vært «flinkeste gutten i klassen» med flest aksepterte direktiver.

Det er meningen at Tjenestedirektivet skal være en dynamisk institusjon og justeres med jevne mellomrom. Gjennom å være fleksibelt anlagt med mange vidt og vagt definerte regler vil direktivet måtte vedtas før vi kan kjenne rekkevidden av dets innhold.

Om alle bestemmelser blir tatt på en overnasjonal arena blir det mye vanskeligere å gjøre motstand. Spesielt om endringene i prinsippet allerede er gjort. For sosialdemokratiet (og alt håp om noe bedre) vil tjenestedirektivet være en ondartet kreftsvulst som vil bre seg i samfunnet. De første som får lide er antakelig fagbevegelsen.

Det er et eksplisitt ønske om økt fleksibilitet og mobilitet i markedet

fra Kommisjonens side. Dette vil føre til mange korte tjenesteoppdrag. Med det vil det følge ustabile arbeidsforhold og farlige arbeidsforhold. Allerede har sweatshop-arbeidsforhold blitt avdekket i Europa. Slike illegale arbeidsforhold vil bli vanligere uten den nasjonale kontrollen som til nå har vært mulig.

Midlertidige jobber gir mer usikkerhet blant arbeidere. Om du ikke vet om du har jobb i morgen går du på jobb i dag – eller i natt, og du er villig til å jobbe for mindre penger. Slik svekkes fagbevegelsen kraftig, og det skaper den typen økonomisk vekst man kaller «Good News», den typen vekst man ser i Brasil og Mexico (hvor rike og investorer blir rikere på bekostning av de fattige). Det er en slik modell EU peiler seg inn på nå.

Etter hvert som lønningene synker og arbeidskårene blir dårligere vil det bli vanskeligere å organisere arbeidere og andre til kamp mot virkningene og videre direktiver. Avpolitiseringsen kommer av sentralisering av makt, som gjør at folkevalgte organer står igjen uten mulighet til å føye seg i arbeidernes krav selv om de skulle ønske.

Når «midlertidige tjenesteytere»

kan levere tjenester i land uten å søke tillatelse, og uten noensinne å registrere seg, så betyr det at de heller i realiteten ikke trenger å betale skatt. Dette er et slag mot all solidaritet, og en seier for nyliberalistisk tenkning. Europa er i ferd med å bli det mest nyliberalistiske området i verden, som ved et lynnedslag.

I Soria-Moria erklæringen lover regjeringen å «arbeide for at EU ikke gjennomfører et tjenestedirektiv som fører til sosial dumping». Men de lover ikke å legge ned veto, så vi må presse denne regjeringen – spesielt Ap – til å legge ned vårt første!

Om vi ikke legger ned veto kan et annet midlertidig alternativ være å utsette ratifiseringsen så lenge som mulig. Se hva som skjer rundt omkring oss mens konsekvensene utfolder seg. Vi trenger en offentlig debatt. Men det er vi som må kjempe denne kampen, komme med faglære og fanene. Det er en kamp vi kan vinne, men det haster!

Kilde: De Facto
www.de-facto.no
(Bymiljømagasinet 6/2006)

Hjemmeundervisning utgjør en opposisjon, en protest og alternativ

Av Christian Beck og
Marta Straume

I hele den moderne verden skjer det samme: I økende grad underviser foreldrene barna sine selv istedenfor å sende dem på skolen.

Hjemmeundervisning dreier seg om foreldre som på egen hånd gir egne barn grunnskoleopplæring gjennom det som det opplæringsloven kaller «tilsvarende undervisning». Hjemmeundervisning er en menneskerett forankret i menneskerettighetskonvensjoner.

Foreldre utdanner barna sine fra de er født. Det er en viktig del av praktisert foreldreskap. Men dette er ikke hjemmeundervisning, slik vi her definerer begrepet. De fleste foreldre sender etter hvert barna sine på skolen. Barn som ikke møter på skolen, kaller en drop-outs. Det kan være mange andre grunner enn hjemmeundervisning til at barn ikke møter på skolen.

Begge elementene «ikke-skole» og «foreldreundervisning» må være med for at det skal kalles hjemmeundervisning. Hva som er «tilsvarende undervisning», er ikke klarlagt verken i loven eller andre steder. Dette er – med noe variasjon – situasjonen i alle land hvor det er hjemmeunderviste elever.

Grunnene til at foreldre starter med hjemmeundervisning, er flere. Samlet kan en si at den nye moderne hjemmeundervisning utgjør en opposisjon, en protest og et alternativ til tidens skoleundervisning.

Reaksjonene på hjemmeundervisningen er noen ganger voldelige. I noen land som Tyskland er hjemmeundervisning forbudt (en viss oppmykning er i gang i Sør-Tyskland). I mange land ser vi at hjemmeundervisning gir utdanningsdebatten nye perspektiver.

Hjemmeunderviserne bryter ut av en enhetlig skoleforståelse. De viser nye veier. De provoserer, og de fornyer diskusjonen om menneskerettigheter, frihet og fellesskap. Oppfatningen av hjemmeundervisningen i Norge står i dag «på vippen». På den ene siden blir hjemmeundervis-

ning avvist som samfunnsoppløsning og egotripp. På den andre siden blir hjemmeunderviserne sett på som forsvarere mot statlige overgrep i skolen og som utdanningens fornyelsesagenter.

Den moderne hjemmeundervisning startet i USA på 1060-tallet. Til Norge kom den i 1992–93. Hjemmeunderviserne ble møtt med skepsis og harde sanksjoner. De første årene mente flere skolesjefer feilaktig at hjemmeundervisning var ulovlig. Flere foreldrepar ble anmeldt til barnevernet, de ble politianmeldt og bøtlagt. På midten av 90-tallet var det tre hjemmeundervisningsrettssaker i Norge. Selv om hjemmeundervisningen nå mer er akseptert, skjer slike ting fremdeles. Hjemmeundervisningen provoserer stadig. Man kan lure på hvorfor? Forklaringen er nok sammensatt.

For det første er hjemmeundervisning et nytt fenomen. Tanken på at noen barn ikke skal gå på skolen på vanlig måte, er for mange uhyrlig, nærmest naturstridig. Forståelsen av skole og skolegang er omtrent like urokkelig som Dovrefjell.

For det andre utfordrer hjemmeundervisningen den etablerte pedagogiske ekspertise. Hjemmeunderviserne oppnår gode akademiske resultater, og barna blir vel sosialisert inn i samfunnet. Dette skjer ofte uten at foreldrene har noen pedagogisk skoleing, og ofte uten at de har mye formell faglig kompetanse.

For det tredje truer hjemmeundervisning enhetsskolen. Hjemmeunderviserne bryter ut av et nasjonalt skolefellesskap, mener mange. Spesielt for likhetsideologene i sosialdemokratiet er hjemmeundervisning vanskelig å akseptere. Det er litt underlig når en gang opprørske sosialister nå er negative til hjemmeundervisning. Det er klare linjer fra den moderne hjemmeundervisning tilbake til sosialistisk frigjørende pedagogikk på 1970-tallet, representert for eksempel ved Paulo Freire og Ivan Illich, og her hjemme ved Nils Christie.

For det fjerde provoserer hjemmeundervisning på en mer diffus måte. Kanskje hjemmeundervisningen utgjør en frihetsimpuls i vår

tid som treffer mange på et ubeskyttet punkt? Vi lever i en «meditert» tid, hvor vi alle nåes gjennom symbolske representasjoner av oss selv og andre, enten det er i elevmapper, i datasystemer eller på tv. Det forventes at vi skal identifisere oss med våre representasjoner. Det avledete og sekundære blir det primære.

Hjemmeundervisningen kortslutter alt dette. Hjemmeunderviserne gjør det direkte, selv. De opparbeider en ny genuin primærerfaring i samfunnet.

Internasjonal kritikk mot hjemmeundervisning har gått igjennom flere faser. Første fase har vært en strid om det skal være en rett i loven til å hjemmeundervise overhodet. En slik rett er i dag på ulike måter etablert i de fleste land. Den neste striden har vært om kvaliteten på hjemmeundervisningen.

De fleste er nå enige om at hjemmeundervisningen som regel gir gode faglige resultater. Manglende sosialisering muligheter har vært en kritikk mot hjemmeundervisning. Nyere forskning tilbakeviser dette. Hva er egentlig bedre enn at foreldrene tar sitt ansvar for egne barn så alvorlig at de underviser dem selv?

Den nyeste og mest aktuelle kritikk av hjemmeundervisning er mer politisk. En mener hjemmeunderviserne er egoister som tapper fellesskapet. Blir det for mange hjemmeunderviserne, truer dette skolefellesskapene, men også hele samfunnsfellesskapet. Disse innvendingene kommer naturlig nok fra USA, hvor det er mange hjemmeunderviserne. I Europa er denne innvendingen snudd på hodet. En er her engstelig for at hjemmeunderviserne skal bli en stor gruppe mennesker utenfor samfunnet i sosial isolasjon. En leter etter strategier som kan integrere hjemmeunderviserne i samfunnet.

Kjennskapet til fenomenet hjemmeundervisning er økende, og oppfatningen av hjemmeundervisningen i Norge ser ut til å utvikle seg i positiv retning. Om hjemmeundervisningen bare blir en mulighet for et lite mindretall, eller om det fører til avvikling av skolen, får tiden vise. Hjemmeundervis-

ningen setter uansett søkelyset på det menneskelige og erkjennelsesmessige grunnlag for all undervisning og læring. Hjemmeundervisning framprovoserer på nytt spørsmålet om hva god utdanning er og bør være.

Mye taler for at hjemmeunderviserne i dag er i frontlinjen av en ny utdanningsrevolusjon hvor en stadig mer globalisert verden er utfordringen. Hjemmeundervisning er allerede en framskreden virksomhet. Hjemmeunderviserne over hele verden gjør det samme: underviser barna sine selv. Det har mye kontakt gjennom e-post, Internett og på annen måte. Med sin frihet er hjemmeunderviserne kanskje de eneste som virkelig utfordrer det verdensomfattende globaliserte skolesystem som en stadig klarere ser konturene av.

De to redaktørene av denne boka møttes første gang i 1995. Anledningen var forberedelse til en hjemmeundervisningsrettssak i Trondheim. To-tre hjemmeundervisningsfamilier inkludert de som var stevnet for retten på grunn av sin hjemmeundervisning, de to redaktørene og en kjent Oslo-advokat med lang erfaring fra barnevernssaker, var samlet på advokatens kontor. Alle jobbet gratis, selvfølgelig, vi var jo idealister, og dessuten var det ingen penger å hente. Dette var begynnelsen på hjemmeundervisningsnettverket i Norge. Familien tapte i retten, men driver i dag hjemme-

undervisning i en annen kommune.

For de to redaktørene var dette starten på et samarbeid som vel ikke noen av oss visste hvor skulle bringe oss. Opplysningstjenesten for hjemmeundervisning (OTH) ble gjenopprettet i 1996. Den har egne nettsider med opplysninger om rettigheter når det gjelder hjemmeundervisning.

Vi har i løpet av disse årene hatt hundrevis av telefonsamtaler med folk som har ønsket å begynne med hjemmeundervisning, eller med hjemmeunderviserne som er kommet i konflikt med skolemyndighetene. Vi har reist land og strand rundt, særlig i Bygde-Norge og holdt foredrag. Vi har på folkemøter opplyst om mulighetene for å kombinere hjemmeundervisning med privatskole-søknad for å beholde grendeskolen i bygda. Dette har til nå blant annet ført til opprettelse av minst fem nye Montessoriskoler. OTH arrangerte sommeren 2002 den sjuende nasjonale hjemmeundervisningskonferansen i Norge.

Vi har fulgt hjemmeundervisningen i Norge på svært nært hold de siste ti årene. tiden er inne for en mer distansert, akademisk og vitenskapelig behandling av temaet. Vi har fått med oss andre. Hensikten med boka er å presentere den nye moderne hjemmeundervisning som et internasjonalt fenomen, men med fokus på Nord-Europa.

Formelt eller universelt?

Noen liker det formelle. Formaliteter gir et kunnskapsskinn. Men de kan neppe vesentlig fortelle, om vesen, kvalitet og det reelle.

Ett er det upersonlige, formelle, som jo får gjelde ved så mangt. Men tror man at det universelle, kan rommes i en matematisk formel – blir det formelle transsyn, altfor trangt –

Svein Otto Hauffen

Jesus som - - -

det bl.a. at Jesus som gutt en dag oppdaget at noen gutter med fuglesnarer hadde fanget og drept 12 spurver. Jesus beveget sine hender over fuglene med ordene: «Fly herfra, og husk meg, så lenge dere lever», og de lettet og fløy skrikende bort. Folk som så dette fortalte senere prestene om begivenheten.

Jesus reiste også til Egypt for å studere, be, faste og meditere i ørkenen. Det fortelles at han gjennom syv år talte med Gud, ansikt til ansikt og lærte dyrenes og blomstenes språk samt trærnes, urtenes og blomstenes legende kraft, edelsteners hemmelige egenskaper, solens og

stjernenes bevegelser på himmelen og skriftegenes makt. Her fikk han også innsikt i sirkelens og kvadratets mysterier, tingenes og fornenes, talenes og tegnenes forvandlinger.

Deretter vendte han hjem til Nazaret, hvor han besøkte sine foreldre, underviste og forkynte. noen tid deretter dro han til Assyria og India, til Persia og kaldeernes land Babylon. Han besøkte deres templer og talte med prester og vise menn i mange år samtidig med at han gjorde mange under og helbredet de syke.

Forholdet til dyr

Det heter om Jesus at dyrene på marken viste ham ærbødighet og fuglene fryktet ham ikke, selv de ville dyr kjente hans guddommelige ve-

sen og makt, og tjente han frivillig og brakte han fra sted til sted.

En dag da han vandret i bergene, møtte han en løve som ble forfulgt av en flokk mennesker som ville drepe den. Jesus bebreidet dem med at menneskene skulle være dyrenes venner og beskyttere, og løven la seg for hans føtter og viste ham kjærlighet.

Ved en annen anledning møtte Jesus en mann som dresserte jakt-hunder til å jage andre dyr. «Hvorfor gjør du dette?» spurte Jesus, og mannen svarte: «Fordi det er mitt levebrød». Da svarte vegetaren Jesus: «Du mangler visdom og kjærlighet.» Han sa bl.a. videre: «Se, ethvert vesen som Gud har skapt, har både en mening og en hensikt. Og

hvem kan si hva godt som er i det, og til hvilken nytte det er for deg eller for andre mennesker. Se på markene hvorledes kornet groer, vokser og trives, og på trærne, hvorledes de bærer frukt, og urtene likeså. Hva ønsker du deg mere enn det som dine henders ærlige arbeide gir deg? Ve de kloke, som sårer Guds skapninger! Ve jegeren, for han skal selv bli jaget». Mannen gikk aldri mer på jakt, men ble en Jesu disippel.

Samme evangelium forteller hvordan han formante en dyremishandler, gjenopplivet og kurerer en mishandlet hest, hvordan han gjorde den ene arm lam på en ung mann som hadde vært med på å pine en katt og dagen etter opphevet lam-melsen med ordene:

«Slik som dere i dette liv behandler deres medskapninger, slik kommer det til å gå dere i det kommende liv».

Jørgen Hovgaard:
«Den historiske Jesus i Vestlig og Østlig tradisjon»
Forlaget Musagetes.
Engelsk utgave utgitt i 1995

Denne artikkelen har også stått i «Den ny VerdensIMPULS» 1/95

Byttehandel

Et Ramaskrik –
det virket slik,
da Munch-«skriket» forsvant.
Og mange skrek helt over seg,
trodde knapt at det var sant.

Toska tilbød, «skrik» pluss Madonna.
Krav: «Kvinne vil jeg ha herinne»!
For flere – mere enn gjensynsglede,
da tapt Madonna kom tilstede.

Svein Otto Hauffen

Pengeøkonomiens fortrinn og farer

Av Anders Ryste

På det lille gårdsbruket på Vestlandet hvor jeg vokste opp omkring 1. verdenskrig besto familiens økonomi i å utnytte og nyttiggjøre seg naturens ressurser på beste måte. For vinterhalvåret måtte det legges opp forråd som skulle vare til våren. Noen kroner vanket iblant som betaling for et slakt vi hadde til overs eller for ei korg egg, men pengene spilte liten rolle. Da heller nok ull til å spinne, nok hud til å barke og lage lær av, nok ved til å varme opp med og nok korn til å male mel for kveldsgrauten.

I dag er alt annerledes. I dag hentes alt forråd for husholdningene på supermarkedene. Ingen behøver lenger å tenke realøkonomisk. Varene er der om du bare har penger til å kjøpe med. Men så oppstår der en angst for at naturressursene ved den moderne teknikks hjelp, skal bli uttømt eller på annen måte ødelagt. Vi har fått naturvernere i hopetal. Luft, jord og vann må ikke forurennes. Igjen tvinges menneskene inn på spørsmålet om bruken av naturen som den vi i virkeligheten alle lever av.

Så er det at begrepet fiksjonsøkonomi som Koht Norbye kaller det, eller som jeg helst vil kalle det, fiksjonsøkonomien, oppstår i språket. Fiksjon eller fiktiv betyr jo noe som er innbildt eller oppdiktet. Allerede hos profeten Moses dukker begrepet billeddyrkelse opp. Gullkalven som et bilde å dyrke fremfor dyrkingen av de kalvene som kua gav. Han gav de strengeste forordninger mot at gullkalven ikke måtte komme istedenfor de naturlige kalvene i jødernes fantasi. Men dessverre, dette skjedde jo og vi fikk den første orienteringen om den livsfarlige fiksjonsøkonomien. (De originale 10 bud).

Nå er det imidlertid slik at fiksjonsøkonomien som har bygget seg opp, og som gjentakende har ramlet sammen igjen siden pengene ble tatt i bruk, har ikke bare vært til forbanelse. Hvorledes skulle store tiltak, slikt som gravning av kanaler, utspredning av gruber, ferd gjennom luften og over havene kunne bli fi-

nansiert om ikke menneskene hadde introdusert et bankvesen, en børs eller store multinasjonale selskaper, tiltak satt i gang som ikke kastet noe av seg på åremål frem i tid? Menneskene lever ikke av penger (fiktiver), men brukt som formidlere av virksomhet, er de den aller største oppfinnelse i menneskenes historie.

Likevel, det kleber en risiko ved fiksjonsøkonomien, en risiko våre ledende økonomer inntil i dag har oversett, og våre politikere har ikke kunnet følge opp. Den nye og fantastiske muligheten som menneskene har fått takket være bruken av pengeevalutaen, denne som-om-verdien, må ikke tre isteden for materiens reelle, iboende verdi. Skjer det, uten at menneskene vet bedre, da bygges det opp i alle land et fiksjonsøkonomisk byggverk, et system innen økonomien bygget på symbolene og som kommer i strid med realøkonomiens utvikling og vekst. Realøkonomien lever vi av. Alt annet er dikt og fantasi like mye i dag som det var i min tidligere oppvekst på den vesle bondegården, eller på Moses sin tid.

Når forholdene jo er slik, hva kan det da komme av at landets ledende siviløkonomer kun beskjeftiger seg med fiksjonsøkonomien som om den var en del av virkeligheten og ikke som det den er, en oppdiktet oppfinnelse, riktignok en storslagen oppfinnelse som til en tid hjelper til å fremme realøkonomien, men dessverre for i neste tid bidrar til å ruinere den. Blir det fiksjonsøkonomiske systemets kostende større enn prisen på vår reelle produksjons utvikling og vekst, ja da kommer automatisk det som kalles dårlige tider. Ingenting lønner seg lenger.

Hva jeg skriver gjelder ikke bare de gamle økonomene, men også de nyere. Hvorfor blir ikke pengeøkonomiens fortrinn og farer belyst? I dag da all verden bygger på en velorganisert fiksjonsøkonomi, men med arbeidsledighet og nød til følge. I dag da myndighetene danser en dødsangst omkring fiktivene, slik jødene i sin tid danset omkring gullkalven, burde økonomene være våkne og si ifra.

Vårt Land 21/4 2006:

Kirken har sviktet

«De moderne legemidler er fremmedlegemidler, det er ikke en kristen medisin. Den moderne medisin forneker alt som heter ånd og sjel i mennesket», siterer Trine Erichsen og Lillian Nore.

Av Trine Erichsen
og Lillian Nore,
pårørende

Dagens psykiatri forkledd som vitenskap og omsorg/vern viser hva mennesket kan være i stand til å gjøre der drivkraften er penger.

«Psykiatriske» pasienters hjerner er psykiatrenes og legemiddelindustriens eiendom. Pasientene har ikke råderett over egen hjerne og kropp. De blir påført «medisiner» som skaper avhengighet og kronisk sykdom, uten å bli informert om bivirkninger eller følgesykdommer. En «profesjon» som tvinger sinnssendende medikamenter på pasientene uten å forstå de underliggende årsaker til sykdom og ubalanse, og ikke engang forsøker andre tilnæringer, er mer enn uansvarlig, det er uhyrlig.

Utgiftene til mental helse er svimlende. WHO hevder at mentale helseproblemer vil bli nummer en på lista i det 21. århundre. Mentale sykdommer begynner å komme opp i epidemiske nivåer. Samtidig er det en voksende misnøye blant pasienter og pårørende over den nesten enerådende medikamentelle «behandlingen» som er tilgjengelig. Informasjon om trygge metoder blir holdt tilbake. Legemiddelindustrien og

psykiaterne (stofflangerne) kjemper innbitt for å opprettholde monopol. En industri som har full kontroll over utdanning, informasjon (media), legene (som blir rikelig belønnet av industrien) og myndighetene gjør pasientene til tapere.

I flere andre land er alternativer til medikamenter på god vei til å bli anerkjent også i konvensjonelle miljøer. Prof. André Tylee ved National Institute for Mental Health, England, anbefaler ernæringsmedisin som første valg ved mentale lidelser. To engelske rapporter nylig publisert slår fast at økningen av mentale lidelser skyldes dårlig ernæring. Vitenskapelige studier viser at det er en sammenheng mellom ADHD, depresjon, schizofreni og dårlig vitamin/mineral status og mangel på essensielle fettsyrer i industrialisert mat. Professor André Tylee sier at dette er gjennombruddet vi har ventet på.

Dr. J. Robert Cade, professor i medisin og fysiologi, University of Florida, har gjort studier som dokumenterer at schizofreni ikke er en mental lidelse, men en tarmsykdom. Flere andre studier bekrefter det samme. Jmfør også Dr. Reicheltes forskning her hjemme.

Prisbelønt forskningsjournalist Robert Whitaker og forfatter av boken «Mad in America, Bad Science, Bad Medicine, and the Enduring

Mistreatment of the Mentally III» avslutter boken slik: «Den dagen vil komme da folk vil se tilbake på våre nåværende medisiner mot schizofreni og de historiene vi forteller pasientene om deres abnorme hjernekjemi, de vil komme til å riste på hodene i ren «vantrø».

Faktisk er det «medisinene» som skaper abnormiteter i hjernen og kan bidra til at pasienter som aldri har vært voldelige før «behandling» startet, kan bli det. Dette er dokumentert i flere studier fra USA. Strukturen i hjernen blir endret, og enorme abstinenser vi oppstår dersom pasienten forsøker å slutte med medikamentene. Slik fanger pasientene og legemiddelindustrien pasientene og skaper kronisk sykdom.

En dansk lege sier dette om vestens medisin: «De moderne legemidler er fremmedlegemidler, det er ikke en kristen medisin. Den moderne medisin forneker alt som heter ånd og sjel i mennesket». Det stemmer i hvert fall godt med psykiatriens «medisin».

Dagens psykiske «helsevern» lov tjener interessene til legemiddelindustrien og ikke pasientene.

Hvor lenge vil kirken forholde seg taus og tillate at de mest sårbare av alle blir utnyttet kommersielt og krenket på det groveste?

(Søkelyset 26/5 2006)

Pengevirke 2/2006:

Christianias verdier

Av Arne Øgaard

Christiania er et eksperiment. For en som har lest om Christiania i avisene eller som kommer utenifra og inn i mylderet, er det ikke alltid like lett å ane hva eksperimentet egentlig går ut på. Men i «Christiania – en hvidbog i farger», fikk jeg et innblikk i de verdiene som utprøves i Christiania, og jeg forstod at her fantes det mennesker med ideer og en sterk vilje til samfunnsutvikling i en mer menneskevennlig retning.

Retten til å være annerledes

Mange opplever kravet om å være som alle andre som et stort press. Å holde den samme stilen som alle andre, reise på de samme feriene, ha de riktige klærne osv. fører til at mye tid og krefter må brukes til å tjene de nødvendige pengene. Ikke alle klarer å gjøre dette uten å oppleve at det går på bekostning av grunnleggende verdier. Christiania er en bestrebelse på å frigjøre menneskene fra dette presset.

Selvforvaltning

Christiania er delt inn i 14 bydeler som tar lokale avgjørelser, men det er også et allmøte hvor sentrale fellesspørsmål blir avgjort. De som skal være med å ta avgjørelsene er de det angår og de som skal utføre oppgaven.

Her godtas ikke flertallsdiktatur, men avgjørelser må vedtas ved konsensus. Dette er ikke en rask beslutningsform, og det er en beslutningsform som krever åpen og

bevegelig bevissthet hos deltagerne. Det kan være problematisk å finne løsninger, men det gjøres viktige erfaringer i demokratisk praksis.

Retten til å velge nabo

Et godt bomiljø er avhengig av mennesker som passer sammen og som har de samme målsetninger. Når et hus blir ledig i Christiania, selges det ikke til høystbydende. Det blir avertert, og de som ønsker å bo der må presentere seg for de som bor der fra før. Disse velger så hvem som skal få flytte inn.

Frihet fra eiendom

Ingen eier husene sine i Christiania. Beboerne betaler en beskjeden leie til felleskassen. Mindre investeringer må de stå for selv, større investeringer deles med 1/3 på beboeren, 1/3 på den lokale bydelen og 1/3 med felleskassen. Det er enkeltmenneske investerer vil gå videre til fellesskapet når de flytter. De kan ikke ta noe med seg.

Likeverd og omtanke

I Christiania bor det både ressurssterke og ikke fullt så ressurssterke mennesker. Noen har innsikt og pågangsmot, andre har store problemer. I et slikt lokalsamfunn skal ingen være utstøtt, men alle har mulighet til å vise omtanke for hverandre. I Christianias noe rolige livsform viser det seg at ulike mennesker kan blomstre. Blant de som ikke klarte å finne seg til rette i det vanlige samfunnet, kan det finnes mennesker som gjør en stor innsats i Christiania. Likelønn er et viktig prinsipp for alle som arbeider i Christiania.

(Pengevirke 2/2006)

Totalitetsøkonomi

Dette gjelder i første rekke for synspunkter om samfunnets økonomi som en helhet og bruken av det dobbelte bokholderis metode ved analysene av samfunnets økonomi. Dybwad Brochmann innførte et nytt begrep for hva han ville påpeke, nemlig «totalitetsøkonomi». Denne terminologi er ikke tatt i bruk innenfor den nyere sosialøkonomi. Man taler her i stedet enten om makroøkonomi kontra mikroøkonomi, eller om nasjonalregnskap og om den økonomiske sirkulasjon. Selve de hovedsynspunkter som man herved har anlagt, svarer imidlertid i sine hovedtrekk til hva Dybwad Brochmann ville fremholde ved sitt begrep «totalitetsøkonomi». Man kan også finne direkte forbindelser mellom Dybwad Brochmanns lære om totalitetsøkonomien og de moderne vitenskapelige oppfatninger. Blant de første som her i Norge søkte å stille opp et nasjonalregnskap var rektor O.F. Olden i Stavanger og ingeniør Oppegård i Oslo. Disse har begge fått impulser gjennom Dybwad

Brochmanns lære om totalitetsøkonomien, og har begge ytet fruktbare arbeider i forbindelse med utbygningen av nasjonalregnskapsideen. Der foreligger imidlertid også en direkte forbindelse mellom Dybwad Brochmanns lære om totalitetsøkonomi og professor Frischs oppstilling av nasjonalregnskap og av den økonomiske sirkulasjon. Professor Frisch har overfor undertegnede meddelt at han har fått en av impulsene for sin beskjefteigelse med disse forhold nettopp å grunn av lesning av Dybwad Brochmanns skrifter.

Den moderne sosialøkonomi skjelner nå konsekvent mellom hva man kaller finansøkonomi og realøkonomi. Dybwad Brochmann innførte for sin del i sitt forfatterskap begrepene «realøkonomi» og «fiktivøkonomi», og betegnet med «fiktivøkonomi» nettopp hva man nå kaller «finansøkonomi». Dybwad Brochmann bruker i denne forbindelse til dels betegnelsen «symboløkonomi». Begrepet «symboløkonomi» er ikke blitt tatt i bruk innen-

for den sosialøkonomiske vitenskap, men derimot er Dybwad Brochmanns slagord om de økonomiske «fiksjoner» til dels trengt igjennom.

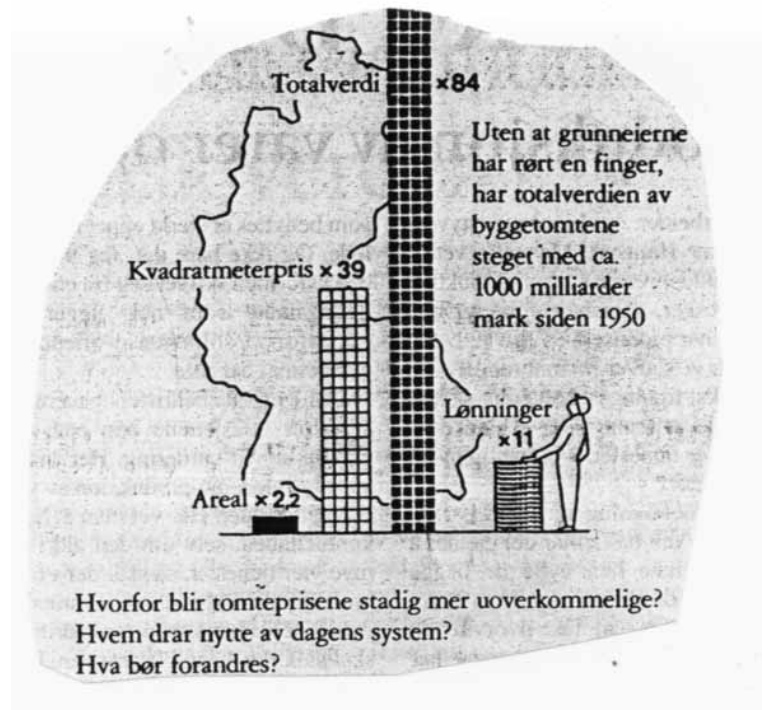
I forbindelse med sin lære om totalitetsøkonomien og om realøkonomi og fiktivøkonomi fremla Dybwad Brochmann i årene etter den forrige verdenskrig også en rekke synspunkter om sparing og fondsopplegg, som den gang i alminnelighet ble betraktet som nokså omtåkte teorier, men som nå er trengt igjennom som elementære erkjennelser.

«Dekapitalisering»

Det vil derfor etter min oppfatning være ubetinget riktig å plassere Dybwad Brochmann som en av pionerene for enkelte av de grunnleggende synspunkter innenfor den moderne sosialøkonomi.

(uthevet av oss)

(Logokratiet bind 1)

Vil bevare gamle kornsortar

I tillegg til Nordskog sine bilde, har Ivar B. Løni frå Voss hengt opp kornband med gamle kornsortar på låven.

– Eg er opptatt av å ta vare på dei gamle kornsortane som er på veg til å forsvinne, medan nye genmodifiserte sortar tek over. Her på garden har eg funne gamalt korn i sprekkar og kroker på låven frå då dei dyrka korn her. Siste gongen dei dyrka korn her var på 1950-talet, og eg viste ikkje om kornet framleis hadde spireevne. Men kornet eg sådde har vakse opp att, fortel Løni.

Løni er ikkje opptatt av å bevare gamle kornsortar, men og å ta vare på kunnskapen om korleis ein behandla kornet i gamle dagar.

– Det lever enno ein del kunnskap blant dei eldre på bygdene om til dømes korleis kornet blei treska. Slik kunnskap er det viktig å ta vare på, seier Løni, medan han viser fram ei lita bud der han og røykjer kornet.

Ivar Løne

Hva er samfunnets sanne inntekter?

Kan menneskene leve av «penger»? Når de riktige svar blir gitt på disse spørsmål, først da er endring til det bedre mulig. Det sanne forhold er at menneskene materielt lever av mat og åndelig sann og riktig livsorientering. De reale inntekter i et samfunn det er de produktive næringsveier. De fattige fiskere skaffer oss en stor del av den næring som det norske jordbruk likeså, det kalles ikke uten grunn vår modernæring. Det er åkerbruk og fedrift og skogbruk og foredlingsvirksomhet som gir oss de reale inntekter. Det er fremskaffelse av naturrikdommer. Det er håndverk og industri og all virksomhet som skaffer oss de nødvendige livsforholdigheter, som er de sanne inntekter. Og de reale inntekter på åndslivets område er de åndelige virksomheter som er av livsfremmende og samfunnsoppbyggende art.

Samfunnets sanne inntekter er altså den reale produksjon av livsforholdigheter, mens samfunnets utgifter, det er menneskenes forbruk og konsum. For det første er det enkelte menneskes personlige daglige forbruk av mat og livsforholdigheter, en real utgift. Dermed er all offentlig og privat administrasjon utgift. Ennvidere de mange offentlige «inntek-

ter» som pengelotteri, tipping, vinmonopol, offentlige lønninger (for de produktive yrker), etc., som beskattes som inntekter, men som er solide og bastante utgifter for samfunnet, hva enhver tolv års pike som tenker seg om, vil være på det rene med. Alt vårt bankvesen, alle dets inntekter, er i virkeligheten i sin helhet samfunnsutgifter. Alle lotterigevinster og hele lotterisvindelen er i virkeligheten storstiledede samfunnsutgifter. «En prest og en biskop kan ikke skattlegges, de er som vi har sett i seg selv i dag en skatt». Vi kan ikke ta skatt av et postbud og dermed underholde en lærer, ti de er jo begge samfunnsutgifter. Det eneste som kan beskattes er den reale produksjon og de produktive næringer.

Et av hovedpunktene i Dybwad Brochmanns lære består i hans program om «dekapitalisering». Disse teorier utgjør den del av hans økonomiske lære som virker mest fremmedartet, og hans synspunkter på dette område har ikke vunnet synnerlig forståelse.

Da det nettopp er hans program om «dekapitalisering» som har brakt ham i konflikt med de alminnelig herskende forestillinger om statens funksjoner og dermed med samtlige politiske partier, vil det være på sin

plass å gi en noe nærmere redegjørelse for hans synspunkter på dette område.

Dybwad Brochmann hevdet at den vei man må gå for å avskaffe «kapitalens» makt og for å få stadig billigere varer, må bestå i en kontinuerlig avskrivning av all realkapital. Hvis bedriftene foretar regelmessige avskrivninger av bygninger, maskiner osv., utover den løpende slitasje, og hvis huseierne nedskriver husenes bokførte realverdi etter hvert som de avbetaler den gjeld som hviler over eiendommene, vil man til slutt kunne bokføre all gammel realkapital til null, og man vil derved også være i stand til å selge varer til stadig lavere priser og til å beregne en stadig lavere husleie. De beløp som måtte gå til avskrivning skulle anbringes i nye investeringer, og disse skulle så også etter hvert avskrives inntil de kunne bokføres som en nullverdi. Vi ville således gjennom en kontinuerlig avskrivningsprosess eller «dekapitalisering» etter hvert nå frem til et samfunn hvor praktisk talt all realkapital var avskrevet til null, og hvor det derfor heller ikke skulle være plass for noe kapitalutbytte.

G.E.B. (1937)

Naturresevat

Av Ivar Løne

Me les og høyrer om resevat, det på Håmyrane i Storåsen, parkanlegg og no om «Handlingsplan for friluftsliv» som skal koma.

For den som er oppvaksen i ei tid då me kunne ferdast, arbeida og leika mest over alt, berre me ikkje gjorde skade på noko eller nokon, på natur og kultur, er lovparagrafane vorte vår tid sitt fengsel. Me skal fangast og samlast i resevat, det er det som skal stå att av det opphavelige. Over alt kjem ordet «Reservevat».

At lover trengst, vil eg ikkje gå imot, me hadde lover før òg, men meir i enn rundt oss. No er det spørsmålet kjem: Kven og kva er det som får hjelp? Er det ålmenta med sin velutprøvde og hevdvunne kultur med friluftsliv, eller det pengestyrt og kommersielle?

Og alt kjem så velorganisert, at snart har forvaltar/eigar stengt seg sjølv ute med avgifter til lag eller organisasjonar, for ikkje å snakke om barnehagar. Dei me hadde før var så sjølvlerande, men no er det daglege livet så fullt av færar. Det, og tidsnau da som herskar, gjer at borni ikkje får vera med lenger, og lære i arbeid og leik har forsvunne mange stader. For å bota på det, må her byggjast «Legoland» og fiskedammar. Dette er også fordi det minkar på Guds frie natur, som me syng så fint om.

Ein måte å bota på dette med tilkomst til fjell og utmark, er å byggja vegar og heisar. Dei kjem med sine avgifter, pylsebuer, billettørar, eller vakter som bøtelegg feilparkering i køhelve. Innanfor der er det resevat skal koma.

Om det er nokon som vil bryta ut av dette mønsteret til utfart eller aktivitetar, er det anten tilvaks, tilplanta eller tilbygt med sine høge gjerde. Før var gjerdi for firbeinte som ikkje forstod at dei gjorde noko gale. No kjem skilti: Privat veg.

Det same gjer seg gjeldande nede i dalbotnen òg. Her vert strandliner stengde av, saman med mange grunnar for både båt, bade og ruslev. Snart er det ingen plass att for det langs nord-austre sida av Vangsvatnet, der murar og motell er plasserte ned og ut i vatnet. Så skal kongresshall-bryggje, båtbane og motorveg i millionklasse med sine restriksjonar og høge kostnader koma.

Det er vel no tanken er komen om at resevati skal bota på skadane, og verna det naturlege og opphavelige – ein slags avlatshandel? Så kan raseringi gå vidare på dei andre stadane, om det er med skogsrøkt, for våtmark eller støyfritt område.

Så til slutt: Fri og bevare oss for å verta plasserte i resevat, slik som indianarane er vorte det, og stadig får innkappa rettar og område.

BØKER • BØKER • BØKER

Vindkraftutbyggingen på Smøla mellom himmel og jord

Tittel: *Vindkraftutbyggingen på Smøla. Mellom himmel og jord*
Forfatter: Tollef Gimse Bjørgen
Utgitt: *Tverrfaglige studier NTNU 2005*
Sider: 100
Anmelder: Astrid Strømme

Visste du at vindkraftparken på Smøla i Møre og Romsdal er Europas største landbaserte anlegg? Hva skal vi mene om vindkraft? Hvilke fordele og ulemper har vi med den? Hvordan ble planene om vindkraftparken opprinnelig mottatt?

Tollef Gimse Bjørgen har skrevet en masteroppgave om alt fra begynnelsen til slutt ved etableringen av Smøla vindkraft. Vindkraftplanene ble lansert i 1997. Tidligere statsminister Gro Harlem Brundtland åpnet vindparken 27.11.2005.

I starten fra planenes lansering fra Statkraft til utbygging ble ulike fagpersoner som ornitologer, landskapsarkitekter, ingeniører, naturvernere, lokalbefolkning, gårdbrukere, politikere, jakt- og fritidsforeninger, turistforeninger, fastboende og strømforbrukere konsultert. Konsulteringsfasen er en jakt på gode talspersoner som kan representere berørtheten.

Motreksjoner har det ikke manglet på. Skoleungdom har bekymret seg for fuglelivet. Hva skjer når det bygges veinett, møller, kraftledninger o.l. i deres biotop? Havørnen har spesielt blitt omtalt.

Ornitolog Alv Ottar Folkestad hevdet at Smøla hadde et artsutvalg av fugl som var klart verneverdig.

Norsk institutt for naturforskning (NINA) mente at den planlagte vindmølleparken på Smøla i forhold til dette hadde fått den verst tenkelige plassering. Alle andre steder ville vært bedre, sa forsker Torgeir Nygård i november 2000.

Bjørgen sin masteroppgave inneholder for det meste de opplysninger som er nødvendige for å sette seg inn i saken fra idéens unnfangelse til

fullbyrdelsen av prosjektet. Og det har også vært et av målene å samle erfaring fra Danmark, Skottland, Nederland og Tyskland.

I dag blir vindkraftutbygging tatt på alvor, og blir framstilt som en suksess. Hvorfor er det naturlig å spørre? Dette har å gjøre med at Norges politiske målsetting om å være selvforsynt med strøm av fornybar energi. Det er jo absolutt vindkraft. I 2005 var det i Norge installert vindkraft på til sammen 274 MW, hvor vindkraftparken på Smøla på 150 MW er den største.

I pengeøkonomisk forstand representerer ikke Smøla lønnsomhet. Ser man spørsmålet i en samfunnsøkonomisk kontekst, er det i tillegg sannsynlig at vindmølleanlegget må subsidieres. De som har vært bort i BDB sin forståelse av økonomi vet at subsidier er samfunnsutgifter og ikke inntekter. Dette har Bjørgen fått med seg i sin masteroppgave.

Bjørgen har fått med seg et interessant og kontroversielt spørsmål: blir opprinnelige verdispørsmål overført til tekniske spørsmål? Dette gjelder f.eks. i spørsmål om utplassering av vindmøller på Smøla til lokalbefolkningen. For dem er det et spørsmål om livskvalitet. Mens ifølge en Dorothy Nelkin, som Bjørgen stadig viser til, blir verdispørsmål ofte fordreid til spørsmål av typen: fysiske krav til installering, nøyaktige forutsigelser om behovet for kraft, miljøproblemenes eksakte målinger. Ofte sporer debatten av, og mister det opprinnelige perspektivet, som var et verdispørsmål for menneskene.

Avslutningsvis kan det passe å vise til Matti Bergstrøm som påviser at verdispørsmål (hjernens verdiressurs) står over hjernens kunnskapsressurser (teknologi, data, informasjon, det fysiske, materielle). Vi trenger åpenbart debatt om verdispørsmål kontra teknologi og kunnskap. Denne debatten bør komme, for det er verdi-tenkningen som kan hjelpe oss til å utvikle en livsstil bort fra klimatrusselen!

Klimadebatter er dessverre lite preget av verdispørsmål. Det er vitenskap i dag at hjernens verdiressurser står over kunnskapsressurserne.

PS. Tollef Gimse Bjørgen var en av foredragsholderne på Voss Folkeakademi. Han er kjent med BDB.

Rettelse:

I Samfunnsliv 25. oktober 2006 ble A. Nyhus sitt foredrag fra i sommer presentert. I den fjerde linjen nedenfra og opp skal det stå: «I det desentraliserte samfunn ...»

A.S.

ØKOBIDRAG • ØKOBIDRAG • ØKOBIDRAG

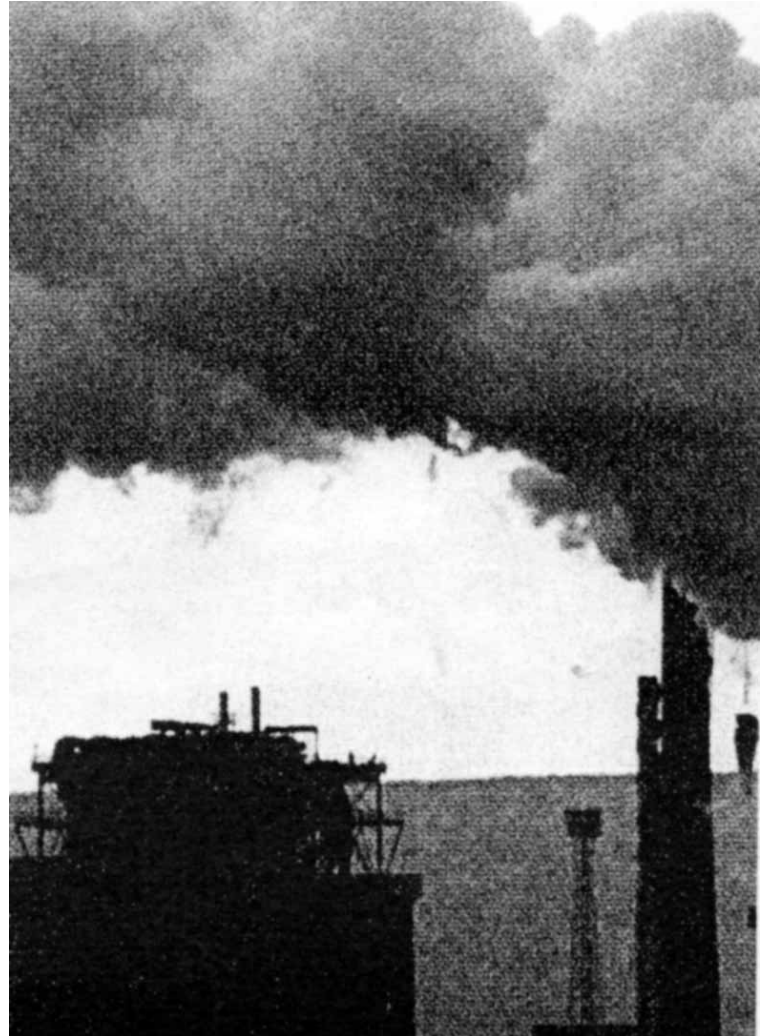
Bred front mot gasskraftverk

Av Sondre Båtstrand

40 mennesker møtte opp da Klimaaksjonen mot gasskraftverk ble stiftet på et møte i Bergen 8. november. Tre dager senere ble miljøvernminister Helen Bjørnøy møtt med taktfaste slagord da hun kom til Bergen: – Nei til gasskraftverk!

– Klimagassutslippene fra gasskraftverket som Bjørnøy og regjeringen har tillatt er et svik, først og fremst mot verdens fattige, som rammes hardest av klimaendringene, og fremtidige generasjoner, sier klimaforsker Sigbjørn Grønås, som er valt til leder av Klimaaksjonen. Regjeringens vedtak om å bygge gasskraftverk på Mongstad har satt sinnene i kok, men har også bidratt til å samle miljøbevegelsen. Krangelen om CO₂-fangst har splittet, men nå som fangstplanene er lagt på is, kan en samlet miljøbevegelse danne felles front mot gasskraftverket. Hvordan kan en regjering som skulle «gjenreise Norge som miljønasjon» tillate bygging av et gasskraftverk som vil slippe ut CO₂ tilsvarende 250.000 biler i året?

Klimaaksjonen mot gasskraftverk har en todelt målsetting. For det første å forhindre økte CO₂-utslipp fra Mongstad, og for det andre å bidra til en kraftig reduksjon i norske klimagassutslipp. Det skal aksjonen oppnå gjennom deltakelse i den offentlige debatt, symbolhandlinger, punktdemonstrasjoner og dialog med myndigheter og politikere. Den nystiftede Klimaaksjonen er

bredt sammensatt av folk fra Kirken, politiske partier, solidaritetsorganisasjoner og miljøorganisasjoner. Enkeltpersoner, organisasjoner og lokale grupper som vil slutte seg til ak-

sjonen og dens vedtekter er medlemmer ved underskrift eller styrevedtak. Les mer på nettet på www.klimaaksjonen.no

Hva skjer i Bergen Økologiske Landsby?

Bergen Økologiske Landsby – BØL – er inne i en periode med svært mye aktivitet. BØL har siden våren 2006 vært fast deltaker på Bondens Marked som arrangeres hver måned. BØLs spesialiteter er å høste og selge av naturens ville grøder, samt å tilby egenproduserte, økologiske grønnsaker fra jordstykket vi forpakter på Rongen Gård på Bolstadøyri, og diverse andre produkter.

BØL har også nylig etablert et nyhetsbrev, som blir sendt ut til medlemmer og andre interesserte ca. hvert kvartal. Nyhetsbrevet inneholder kort informasjon om siste nytt i prosjektet og informasjon om kommende aktiviteter. Det legges også ut på BØLs hjemmeside:

www.bergenokologiske-landsby.no

BØL arbeider nå videre med planleggingen av en ny øko-landsby i Bergen nord (med 12–14 boenheter), etter å ha vært involvert i en budrunde i forbindelse med salg av en del av tidligere Vestlandsheimen.

Vil du følge prosjektet videre, ha mer informasjon eller motta nyhetsbrevet vårt, besøk gjerne våre nettsider eller send en epost til info@bergenokologiske-landsby.no. BØL tar selvsagt også i mot nye medlemmer med åpne armer. BØL er spesielt interessert i å komme i kontakt med nye medlemmer som kunne tenke seg å bistå med regnskap og økonomi.

Vennlighet

Uvenner kan lett kjennes på, uvennlighet man kan forstå.

En venn i vennlighet, er den – som ei er uvennlig mot venn.

En ekte venn er vennelik, uten uvennlighetens svik.

Uvennlige, er falske venner, på tonen man dem lett gjenkjenner.

«Elsk din uvenn»!
sier Herrens bud.
For falske venner –
bevar oss Gud!

Svein Otto Hauffen

Hjelp til selvhjelp

Hvis utviklingen innen norsk psykiatrisk helsevesen skal kunne snus innen rimelig tid, må det generelt legges langt mer vekt på psykologiske forklaringsmodeller. Blant psykologer som ikke er knyttet til de psykiatriske sykehusene, har mange det synet at kriser i oppveksten, problemer i nærmiljø og arbeidsliv, somatiske sykdommer, ensomhet, sorg og savn, lav selvtillit, dårlig selvbylde osv. ligger bak mesteparten av den angst og fortvilelse som kan begynne i det små, men som i sin tur kan føre til nevroser, psykoser, depresjon, selvmord, kriminalitet og vold. Men også når det gjelder lidelser psykiaterne oppfatter som «endogent» betinget, bør det være de psykologiske faktorene som vies mest oppmerksomhet. Trenden til å se på tung medisiner, tvangsbehandling og elektroshokk som nær sagt «eneste redning» for mennesker med slike sykdommer, må opphøre, slik at de psykologiske aspektene får førsteprioritet.

Psykiaterne har dessverre svært vanskelig for å fri seg fra gammel behandlingsteori. Det har for eksempel vært hevdet at få kan helbredes – og ingen helbredes seg selv – fra tilstanden «schizofreni». Nå finnes det flere eksempler på at selvhelbredelse faktisk er mulig, når man bare kommer bort fra den konvensjonelle oppfatningen av sykdommen. Ofte ligger det overtroiske innstillinger bak «stemmer» og «syner», og man kan komme langt ved å bruke sunn fornuft på tidlige stadier. Men det finnes også eksempler på at såkalt «kroniske» tilstander har blitt helbredet. Psykolog Reidun Ueland har beskrevet en slik terapi. Hennes klient ble diagnostisert som «schizofren» og tvangsinnlagt som 17-åring. Hun tilbrakte 10 år på institusjon, ettersom hun angivelig var «uhelbredelig». I dag er hun medikamentfri – og frisk. Faktisk var det, ved siden av hennes egen ukuelige innsats, samtalerapi hos psykolog Ueland som brakte henne ut av sykdommen, etter at medisinen var seponert. I dag studerer hun selv psykologi.

Fagforeningene – både legenes og psykologenes – har et stort ansvar for å påse at utviklingen innen det psykiatriske helsevesen kommer inn i et spor som er mindre egnet til å sykeliggjøre befolkningen. Psykologforeningen burde i langt større grad tatt stilling mot overmedisinering og tvangsbehandlingen. Dessverre har verken fagforeningenes medlemmer eller helsemyndighetene selv hatt for vane å rette søkelyset mot feilpraksis og foreldete teorier. Det gjelder ikke minst legeföreningen. Men sommeren 2002 finner man en artikkel i Aftenposten, med den interessante innrømmelsen fra legehold at egentlig aner man lite om hva psykiaterne driver med, eller hva resultatet av det de driver med, er...

I artikkelen kan man lese at helsemyndighetene vet «fint lite» både om behandlingseffekten og behovet for psykiske helsetjenester. Det er blant andre fungerende direktør i Sosial- og helsedirektoratet, Bjørn Guldvog, som finner dette bekym-

ringsfullt, etter å ha lest en rapport som en arbeidsgruppe under ledelse av fylkeslege Petter Øgar har lagt fram. Kort oppsummert mener arbeidsgruppen at:

- Det finnes lite data om behandlingsmetoder og behandlingsresultater, og om viktige aspekter ved faglig forsvarlighet

- Det finnes ikke gode løpende data om innfrielse av retten til nødvendig helsehjelp

- Det er begrensede muligheter for å kunne vurdere hvorvidt plikten til øyeblikkelig hjelp ivaretas på en forsvarlig måte

- Om pasientens medvirkning i behandlingen finnes ikke løpende data

Artikkelen refererer videre en uttalelse fra avdelingsoverlege Siri Nome ved Sandviken psykiatriske sykehus i Bergen. Hun ønsker blant annet «bedre informasjon for å redusere det store og ukjente antallet reinnleggelse». Men direkte oppsiktsvekkende er hennes holdning til den psykiatriske diagnostikken. Hun kritiserer at pasientene deles inn i diagnosegrupper, og uttaler ifølge artikkelforfatteren:

– Jeg tror det ville vært mer nyttig å dele dem inn i grupper vurdert ut fra funksjonsdyktighet!

Her aner man en vilje til nytenkning, til å satse på pasientenes egne ressurser, som gir håp om bedre fremtidig samarbeid mellom psykologer og psykiatere. Men en slik enslig svale gir nok ingen sommer i overskuelig fremtid. For øyeblikket holder helsemyndighetene åpenbart på at det er mer statistikk som skal til, når det gjelder å forstå hvorfor stadig større pasientgrupper banker på døren til de psykiatriske sykehusene, og hvorfor så mange kommer tilbake gang på gang, ofte verre stilt enn før de ble lagt inn.

Ideen om at det kan ha noe med selve behandlingen i gjøre, har fortsatt ikke slått an. Men tallenes tale er grei nok. I dag 800.000 med en eller annen form for psykiatrisk diagnose – et tall som stadig øker. Kan det sies tydeligere at behandlingen har slått feil? I stedet for å hjelpe folk til selvhjelp, har landets helsemyndigheter vært med på å sykeliggjøre store grupper nordmenn.

For å snu denne utviklingen trengs holdningsendringer. Både innenfor egne rekker, og fagforeningene imellom bør det satses løpende på diskusjoner om profesjonenes ansvar for utviklingen, og om samfunnets ansvar for sin befolkning. «Psykiske lidelser», og hva de skyldes, bør tas opp til bred debatt, hvor blant annet politiske, økonomiske, religiøse og sosiale verdimål settes inn i en årsakssammenheng.

Det bør bli slutt på den innstillingen mange behandlere har, at de behandler sine pasienter med det hovedmål å tilpasse dem til samfunnet, hvor uheldig det enn måtte være. Samfunnet er ikke i lengden tjent med at behandlerne passiviserer sine pasienter. Mye berettiget opprør skjules under beskrivelsen «sykdom». Fordi det er noe i det som ofte spøkefullt hevdes, at det i virkeligheten er de gale som «har rett», bur-

de vært gitt langt større plass for det «unormale» i samfunnet. Med større overbærenhet og vilje til å lytte, og så til «avvikende» personer, kunne man fått langt større innsikt i de samfunnsmessige forholdene som ofte naturnødvendig fører til psykiske problemer.

Naturligvis har også enkeltindivid et ansvar for helsen sin, både den somatiske og den psykiske. Den enkelte bør stole på sine egne indre krefter, og ikke ta alt som kommer fra medisineres og andre profeters munn, for god fisk. Det er i dag blitt altfor lett å styrte til legen for å få medisiner, når man føler seg utilpass, er nedtrykt, eller har angst. Ingenting gir bedre psykisk helse enn å vite at man har seg selv og sin egen situasjon under kontroll. For å komme dit kan man selvsagt innimellom trenge andres hjelp, også fagpersoners, men det er en misforståelse å tro at de har den eneste rette oppskriften på hva som fører til god helse og et godt liv. Tvert imot har de fleste behandlere selv sitt å slite med, og i alle fall har de forskjellige meninger seg imellom, ettersom de internt også dyrker guruer med spridende teorier. Med en begynnende angst eller depresjon bør man derfor se seg grundig om i markedet, og oppsøke en behandler som er mer innstilt på å gi hjelp til selvhjelp, enn å dyrke egne kjepphester.

Fagfolkene bør – i egen interesse – bli både redeligere og mer ydmyke. Det burde bli langt mer givende å restaurere menneskers selvtillit og handlekraft, enn å beholde dem i årevis som pasienter. Behandlerne burde aktivt søke andre gupper behandlere for å utveksle meninger og

erfaringer. Særlig burde legestanden stige ned fra toppen av helsepyramiden og innse at alle seriøse helsearbeidere trenger hverandre. Den største forsømmelsen fra helsemyndighetenes side er naturligvis ikke plassmangelen på de psykiatriske sykehusene, men tvert imot at man i så stor grad har tillatt de «psykiske lidelsene» å bli psykiaternes hovedansvar, og derfor et slikt uendelig stort, udefinerbart og uhåndterlig samfunnsproblem.

Alle som søker hjelp, også de som familien opplever som psykotiske, burde i første omgang ha rask tilgang til en godt utbygget, subsidiert førstelinjetjeneste utenfor sykehus. Denne tjenesten – som skulle bestå av alle former for godkjent behandlingskompetanse – kunne beskrive tilstanden, tilby førstehjelp (samtalerapi, fysisk undersøkelse, praktiske løsninger, juridisk rådgivning osv) og eventuelt henvise videre. Bare en prat med et vennlig, forståelsesfullt menneske ville antakelig silt ut mange som ellers ville blitt psykiatriske pasienter. Selv har jeg i min mangeårige psykologpraksis gitt samtalerapi til noen tusen klienter i alle alders- og livskategorier. Av disse er det bare et fåtall jeg ikke har kunnet hjelpe til å mestre sin situasjon bedre, og holde seg utenfor det psykiatriske sykehus.

Norge er et land med mange enomme og enslige mennesker, som ikke har noen å snakke fortrolig med. De kommer til behandleren i håp om å få litt varme og mange gode råd. Med en fungerende førstelinjetjeneste ville de ikke behøve å vente i det uendelige for å få slik sterkt tiltrengt «øyeblikkelig hjelp». Tje-

nesten kunne være både ambulerende og stasjonær, med avdelinger rundt omkring i byen, som var tilgjengelige natt og dag, gratis for dårlig bemidlete, og behovsprøvd for andre. Statlige og kommunale utgifter ville blitt mer enn kompensert av det beløpet man sparer ved langt færre forekomster av sykefravær, kriminalitet, narkomani og selvmord.

Kanskje var det noe slikt helseministeren hadde i tankene med det «lavterskel behandlingstilbud» for narkomane som man kunne høre ham bebude på radio i fjor? Men hvorfor ikke la et slikt tilbud gjelde alle med psykiske problemer? Det finnes et overveldende bevismateriale for at tidlig intervensjon med samtalerapi og praktisk hjelp kan snu en uheldig psykisk utvikling. Å fortsette som nå – med hovedvekten på en psykiatri som ofte selv er sykeliggjørende – synes i hvert fall som den rene «galskap». Den beste hjelpen skjer ikke med kjemiske midler og tvang. Den beste hjelpen er hjelp til selvanalyse, selvtillit, skapende virksomhet, arbeidsevne. Hos hvert eneste menneske finnes det store ressurser som man vitterlig kan og bør alliere seg med. Da behandler man ikke først bort både initiativ og skaperevne!

(Fra boken **Psykiatri til å bli gal av**)

Søkelyset – et kritisk blikk på psykiatrien

Endelig fikk jeg tak i tidsskriftet til de menneskene som er kritisk til psykiatrien. Det vi trenger, er mennesker som ikke aksepterer at piller og tvang er svaret på hodepine, mageknip, vondt i ryggen, muskelspenninger i skuldre og nakke, stort vekttap eller stor vektøkning m.fl. Ritalin er ikke svaret på konsentrasjonsvansker, kriminalitet, mobbing osv....

Tidsskriftet trenger å bli kjent. Vi trenger et talerør som fanger opp «de som er imot psykiatrien» i dag. Eva Ramm, psykolog, har skrevet boken «Psykiatri til å bli gal av!» I all korthet dreier den seg om:

- * Overdrevne, stigmatiserende diagnoser
- * Unødvendige, livsfarlige medisiner
- * Nedverdiggende, passiviserende behandling

- * Tvang og sykeliggjørende metoder

- * Misvisende måling av evner og følelser

Utgiftene til mental helse er svimlende. WHO hevder at *mentale helseproblemer vil bli nummer en på listen i det 21. århundre*. Mentale sykdommer begynner å komme opp i epidemiske nivåer.

Matti Bergstrøm sier at årsaken til problemene i vesten er manglende utvikling av det indre liv. Når vi så vet at menneskenes liv er ytre skapt i dag, må det nødvendigvis bli konflikt mellom det indre og ytre liv. *Det indre liv er genetisk*.

Et kjennetegn ved dagens mennesker er at de lukker seg inne i seg selv overfor andre mennesker, og lever mer isolert. Derfor har de vanskelig for å komme i et riktig forhold til hinanden,

nettopp fordi *de stiller krav til den indre utvikling og indre aktivitet*.

Eva Ramm holdt foredrag på Nyorinenteringens sommertreff på Kafé Magdalena sommeren 2006 i Bergen. Hun samlet mange interesserte lyttere.

Søkelyset er et godt tidsskrift, men det kan selvfølgelig bli bedre! Innleggene er bra, men husk at gode faglige artikler alltid er med og løfter tidsskriftet opp.

Kanskje dere burde invitere Eva ramm til å ha en fast spalteplass?

Abonnement bestilles på:
Søkelyset
Boks 8817
Youngstorget,
0028 Oslo

Astrid Strømme

SAMFUNNSLIV for 10 år siden

H.D.:

Renter og inflasjon henger sammen

Av Sverre Opsahl

Mellom 1973 og 1987 steg den norske stats inntekter, bruttonasjonalproduktet (BNP) med 436% regnet i løpende priser, og lønningene steg med 392%. Samlede renteutgifter steg imidlertid med 1660%. Vi ser tydelig at gjeld og gjeldsrenter øker raskere enn inntektene. Dette må før eller senere føre til økonomisk sammenbrudd, selv i de industrialiserte land. Regjeringen i Norge har minsket gjelden gjennom å la sentralbanken trykke flere penger. Dette har ført til verdifall for krona. 100 kroner i 1950 var verdt 9 kroner i 1990. Dette verdifallet rammer hardest de menneskene som ikke kan investere pengene i «inflasjonssikker», fast eiendom eller andre investeringer, slik den lille befolkningsgruppa med de høyeste inntektene kan.

I USA økte den private og offentlige gjeld med 1000% fra 1958 til 1991. Den største andelen falt på privat hushold. For at det store flertall av befolkningen skal klare å bære konsekvensene av rentesystemet, har regjeringene innført lettelser i lå-

nebetingelsene, skattefordeler, lånegarantier, subsidierte utlånsrenter osv. Men disse midlene har tilskyndet veksten, og dermed også forskjellene mellom fattige og rike. Men de sosiale konsekvensene skjules ennå ei stund. Men inflasjon, større sosial ulikhet og stadig større miljødelegger utgjør en ond sirkel med stadig høyere omdreinings-tall.

Regjeringer, politikere, banker og forvaltning blir holdt ansvarlig for de fleste problemer som følge av rentesystemet. Men det disse kan gjøre så lenge vi dras med denne grunnleggende feil i pengesystemet, er å drive symptombehandling og midlertidige løsninger. I valgtaler lover politikere å motvirke inflasjon, forbedre ytelse og legge vekt på økologi og miljøtiltak. Med dagens pengesystem er det umulig å få til alt dette samtidig. Det ser vi da også at de ikke klarer.

Hvor påkrevet det er med en forandring av denne utviklingen, kommer klart fram i rapporten «Vår felles framtid» fra FN's verdenskommissjon for miljø og utvikling (Brundtlandkommissjonen): «Økologi og økonomi blir i økende grad flettet sammen – lokalt, regionalt og

globalt – til et sammenhengende nett av årsaker og virkninger... Gjeldsbyrden som er så stor at mange land ikke har inntekter nok til å betale tilbake, tvinger afrikanske land som er avhengig av råvarehandel, til å overutnytte sitt dårlige jordsmonn. Dette fører til at dyrkbar jord blir forvandlet til ørken...

Grunnlaget for produktiv virksomhet i andre deler av den tredje verden blir skadelidende, såvel pga. lokal svikt, som pga. de internasjonale økonomiske systemers virkemåte. Som en følge av gjeldskrisen i Latin-Amerika blir kontinentets naturressurser nå ikke utnyttet til utvikling, men til å betale kreditorer i utlandet. Det vil være kortsynt å la dette fortsette både av økonomiske, politiske og miljømessige grunner. Det nåværende system krever at relativt fattige land skal godta økende fattigdom, samtidig som de må eksportere en stadig større del av sine knappe ressurser».

Bankene burde bli med i en offentlig diskusjon om rentesystemets funksjon på lang sikt. I dag driver de villedende reklame i aviser og tidskrifter verden over. Penger skal «vokse», «legge på seg», «formere seg», skriver de. De forsøker også å

gi folk inntrykk av at pengene skal «arbeide» for dem. Men hvem har noensinne sett penger arbeide? Bli ikke alt arbeid utført av mennesker, med eller uten maskiner? I en annonse fra en norsk bank var det bilde av en ung gutt som sa: «Jeg skjønner min far. Han gjør minst mulig for å få igjen mest mulig». Reklamen skjuler den kjensgjerning at hver krone folk får på sine bankinnskudd, først må opparbeides av et annet menneske, for så å tilbakeflyte den

som har mer penger enn han behøver. Folk som selger sin arbeidskraft, blir fattigere i samme takt som inntektene fra pengeformuer øker. Her ligger hele hemmeligheten med de «arbeidende» pengene. Tallkilde: Kennedy: «Det nye pengesystemet».)

Mammonismens livsløgn

Når de rike kommer til bankene
– med penger
så gir bankene stor gevinst (renter)
– til de rike.
Når de fattige (som det er millioner av)
må låne penger i bankene –
så tar bankene blodige renter
av de fattige.
– Enkelte banker tar alt
det de fattige eier...

Hermod

Folk blir ikke lykkeligere av å få det for godt, materielt sett

Det kom frem i en reportasje i NRK1, fra en undersøkelse, hvor fire forskjellige kategorier var tatt med i undersøkelsen, blant annet de gammeldagse og de moderne idealister. Selve undersøkelsen sier mer om de undersøkte enn om de undersøkte. Om de førstnevnte hadde visst noe om økonomi, reelle fakta, så ville de ikke ha kunnet foreta denne undersøkelsen, ihvertfall ikke med en slik inndeling. Det er so-leklart at en ikke blir lykkeligere bare av å tjene penger som en kan kjøpe hva en vil for. Kjøp og salg er det minst «lykkebringende». Det er jo først når vi har lært å skjeldne mellom fiktivøkonomi og realøkonomi at det er en lykke i seg selv – å ha det godt, materielt. For da har nemlig alle andre det godt også. Deri ligger forskjellen. Økonomi er ikke et individuelt eller gruppemessig spørsmål, men det er et kollektivt sådant. I dette gamle system fungerer det slik at desto mer et individ eller en gruppe

tjener av penger, desto flere blir alle varer for resten av befolkningen, og desto mer ropes det på store lønnsøkninger. Alt dreier seg om penger, penger og atter penger. Men på det kollektive plan dreier det seg utelukkende om et forhold mellom produksjon og behov, privat og offentlig. Altså – har vi en produksjon som tilfredsstiller alles behov? Dette kommer tydelig frem på det samfunnmessige regnskap. Også forholdet til utlandet, hva vi kan yde av tjenester – og hva vi kan ta i mot. Men hvilken vitenskapsmann er opptatt av samfunnsregnskapet? Ingen, såvidt meg bekjent.

Staten er jo bare opptatt av hvor mye den enkelte – og gruppen kan tjene inn av penger, som igjen går inn til beskatning. Staten har ingen peiling på hva samfunnet i realiteten er, derfor får vi slike undersøkelser av enkeltindivider, som alle er opptatt av sitt levebrød, og som da av noen kalles for egoisme. Vi ville

heller kalle det egosentrisme, som er en naturlig følge av en villedt økonomisk drift. For det er ikke-økonomi som drives for fullt fra statens side, hvor alt er snudd på hodet. Et godt tre suger næring av jorden og av luften, og vi henter inn gode frukter å leve av. Treet er en sann egoist, og om det ikke var det, så vil vi ikke kunne hente inn gode frukter av dette. Når mennesket vil leve godt, så kalles det for egoisme. Men hele samfunnet beror på at vi alle er egoister, at vi setter helheten i fokus, som vi alle lever av, egoisme og altruisme forenes, men dette er noe som ikke passer for statens villfarelser, som bygger på det foreldede utgangspunkt – at mennesket er en egoist i gal forstand, noe man bør skamme seg over? Hele folkets egoisme er altså det riktige utgangspunkt for en undersøkelse, men saken er jo den at folket bare kan være egoister i statens mening, hale inn så mange penger som mulig, en-

ten aktiviteten er bra for folket, eller ikke. Før vi får helhetsregnskapet på bordet, blir alle slike undersøkelser bare til å le av – eller gråte av. Det er helt opplagt at ingen individer eller grupper kan være lykkelig og glade før helhetsøkonomien er i orden – og alle kan stole på at samfunnet, helheten ikke seiler under falskt flagg eller falske «stjerner» på himmelhvelvingen, eller i hodene til våre ledere. Folk er mye bedre enn de har ord på seg for å være, men det skal falske ledere til for å gjøre et folk ulykkelig... Pengevirkeligheten – kapitalismen – er og blir den falske leder som feirer sitt 4-tusenårige seiersbrus med de millioner av sultne verden over. Om vitenskapen ikke ser så langt, så kunne den ihvertfall søke innover i sitt eget samfunnssyn, for de har en lang vei å gå før vi kan høre at de er kommet ut av sine villfarelser.

Aa.B.

Mangel på egenverd

Kunstig egenverd oppleves som selvfølelse og er et resultat av noe man har oppnådd; av suksess, prestasjon eller bruk av ferdigheter. Sann egenverdi er ganske annerledes.

Av Osiris Montenegro
oversatt av
Marie Montenegro

Den er ikke et resultat av en aktivitet, men heller en tilstand man er i. En tilstand av genuin verdi som er selveksisterende. Personligheten, den masken vi viser verden, opplever at den har verdi mens den vi er, er verdifull. Vi er født verdifulle, og det faktum at vi lever er verdifullt. De som kjenner sin sanne indre verdi setter pris på seg selv, og trenger verken ekstern anerkjennelse eller å

oppnå noe spesielt for å synes godt om seg selv og være trygg på den de er.

Mangel på egenverdi er en gjennomgripende tilstand i vår vestlige kultur. Den oppleves som en følelse av verdiløshet; en overbevisning om at man ikke er god nok, av å ikke ha det som trengst for å lykkes, redsel for konflikt eller konfrontasjon, usikkerhet i forhold til egne ferdigheter, tvil på seg selv og lignende. I bunn og grunn - alle varianter av å føle seg mindreverdige. De fleste «normale» og høyt fungerende personer kompenserer for denne indre mangel på verdi med grandiositet, slik som overdreven tro på egne evner og ferdigheter, tvangsmessig behov for å lykkes og vere «perfekt», overlegenhet og arroganse. Grandiositet er skjør og lett avslørt av det faktum at den ikke er tilstede i alle områder i livet. I overeller underlegenhet utageres uriktige trossetninger. Disse er et resultat av lang tids stressende interaksjoner

med den ene eller begge foreldre i barndommen. Underlegenhet slik som «jeg er ikke verdt noe» stammer fra uoppfylte kjernebehov i barndommen, slike som å være elsket og bli tatt hånd om på riktig måte og i riktig mengde - ikke for mye og ikke for lite. Barn trenger også å bli speilet (sett), noe som hjelper dem å kjenne verdien av den de er. De er naturlig i kontakt med sin verdi, men den trenger å bli bekreftet da barn ikke kan «se» seg selv, og ikke «vet» hvem de er. Barn ER naturlig seg selv. I siviliseringsprosessen lærer barn hvordan de skal samhandle med andre. Dette er en ømfintlig og uhyre viktig del av utviklingen, som foregår mens barnet er aller mest sårbart og fullstendig avhengig av andre. Det er i denne utviklingsfasen at barns naturlige måte å være seg selv på ikke blir verdsatt. De alle fleste blir ustanselig korrigeret, og der hvor det foregår fysisk eller psykisk barnemishandling blir den de er fullstendig undergravet. Slik blir mindreverdighetskompleks og grandiositet som kompensasjon grunnlagt.

Mental programmering

Mangel på kontakt med sin egen verdi er et resultat av mental programmering. Sinnet blir programmert til en personlighet via dets iboende evne til å assosiere, forene, og huske opplevelser. Dette er nødvendig for å kunne overleve, for å kunne utvikle en identitet, og for å lære å fungere i verden. Personligheten er aller mest opptatt av å føle seg trygg, og et barn som er betingelsesløst elsket gjør nettopp det. Idealscenariet har vi når et barn blir oppmuntret til å være seg selv ved å bli sett, elsket og verdsatt slik de naturlig er. Dette barnet blir selvsikker og oppfylt fordi det vet at det er verdifullt. I virkeligheten er det dessverre slik at de fleste barn assosierer trygghet med alle de svært så ubehagelige omstendighetene de måtte tåle. Dermed blir egenverd knyttet til prestasjoner og «riktig» oppførsel». Barn som gjentatte ganger blir utsatt for vonde opplevelser blir tvunget til å finne en årsak til og en tolkning av sin opplevelse. Når et barn blir dårlig behandlet av sine foreldre, vil måten de blir behandlet på bli en velkjent opplevelse som barnet assosierer med

kjærlighet og sin egen verdi. For eksempel vil et barn som blir ydmyket eller fysisk mishandlet i hjemmet ikke ha noe annet valg enn å tro at det er dets egen skyld. Det vil være overbevist om at det er det selv det er noe i veien med - ikke foreldrene. Dette barnet vil underbevisst programmere seg selv til å tro at kjærlighet gjør vondt og at det ikke fortjener å bli elsket. I voksen alder er det høyst sannsynlig at denne personen vil bli tiltrukket av dysfunksjonelle forhold, eller de vil være kandidater til å mishandle seg selv i form av dårlige vaner og/eller skadelig oppførsel. Personligheten overlever vonde opplevelser ved å tilpasse seg situasjoner som best den kan.

Tilblivelsen av en identitet

Barn former en identitet ved å opprette selvbilder. Selvbilder er minner om de indre bildene barnet hadde av seg selv i relasjon til foreldrene. Disse bildene kan være både positive og negative. De negative understøtter mindreverdighetsidentiteten, og de positive, den grandiose. Et negativt selvbylde blir holdt sammen av emosjonell energi slik som smerte, frykt, engstelse, frustrasjon, sinne, sorg, fortvilelse, håpløshet og lignende. Personligheten organiserer strenger av lignende minner og tolkningen av disse inn i bestemte mønstre. Nå er det grupper av likeartede følelser og tolkninger. Sinnet kjører nå disse imagemønstrene som en film som blir vist for å vite hva man skal gjøre og hvordan man skal oppføre seg. Når noe nytt skjer blir dette filtrert via den samme prosessen og plassert inn i et allerede eksisterende selvbylde.

Tolkningen av gjentatte traumatiske opplevelser i barndommen blir til fastlåste oppfatninger og holdninger om både seg selv og verden.

En annen kilde til denne type oppfatninger er når barnet blir fortalt; «slik er det bare!» - og trodde på det. Hvis for eksempel en sint forelder gjentatte ganger roper til barnet; «er du dum?», «skjønner du ingenting?» og lignende, vil denne aggressive tonen bli innprentet i barnet som et minne som holder oppfatningen om at «jeg er ikke god nok» vedlike.

Voksnes indre verden er fylt av ubehandlet frykt fra barndommen, og for å dekke over denne frykten vil man ustoppelig distrahere oppmerksomheten vekk fra seg selv. Dette kan for eksempel gi seg utslag i en kompulsiv trang til å være aktiv og en aversjon mot stillhet, både sammen med andre og når man er alene. Selv om vi har blitt voksne, er vi fremdeles redd for minnene om de vonde opplevelsene og blokkerer dem derfor. Disse minnene holder et barns identitet, hvor overbevisningen er at man ikke er god nok, og ikke i stand til å møte livets utfordringer. For mange var dette den verden de vokste opp i. De som føler seg verdiløse og opplever hjemmemiljøet som uvennlig. Dette kunne for eksempel være hjem hvor fysisk, psykisk, eller seksuelt misbruk foregikk, eller hvor barnet ble satt til å ta vare på søsken eller å arbeide i stedet for å leke. Kanskje var det ikke noe ekstremt misbruk og familien var finansielt godt stilt, men i stedet en ekstrem mangel på intim kontakt, og at kjærlighet verken ble uttrykt emosjonelt eller fysisk. Kanskje kunne man ikke snakke om problemer eller foreldrene hadde urealistiske forventninger til barnet. Foreldre som presser barn til å være perfekte, korrigerer dem hele tiden og ber dem å gjøre ting bedre. Slike parentale forventninger ødelegger barnets genuine verdi, og gjør at de hele tiden tviler på seg selv.

BERTRAM D. BROCHMANN – den store sosial- reformatoren i Norge

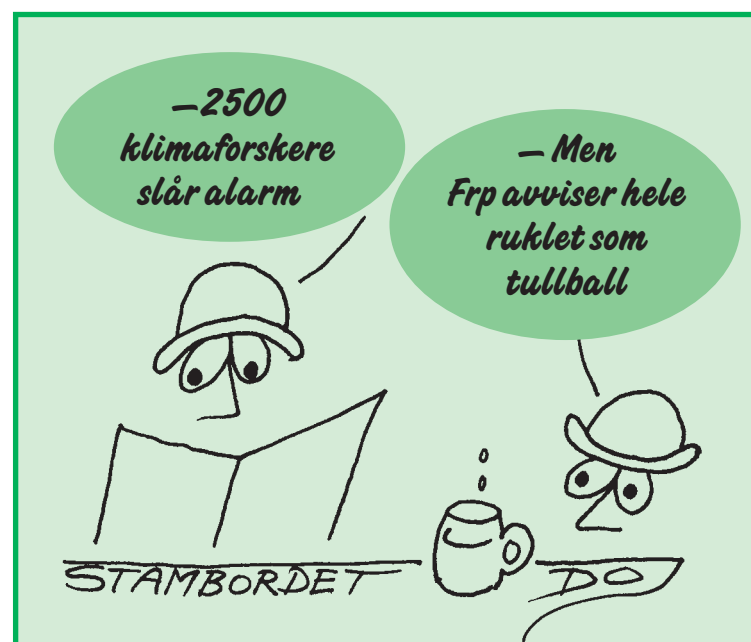
Bertram Dybwad Brochmann (1881-1956) var prestesønn og utdannet gartner. Han reiste land og strand rundt og prekte om en ny samfunnslære. En lære som talte Staten og Kirken midt i mot.

For Brochmann var statsmakt, pengemakt og religion menneskehetens nye avguder. Disse molokene som han kaller dem, knebler friheten og folket. Brochmann bygger sin nye samfunnslære på en radikal forståelse av Kristus og evangeliene.

Brochmann innførte i sin samfunnslære begreper som "to slags fantasi" (den ukontrollerte og den kontrollerte) og "to slags virkelighet" (den objektive skapt av Gud og den relative skapt av mennesker). Gjennom 40 år utga han mer enn 40 bøker om sin nye samfunnslære. Det vakte stor oppsikt da han i sitt åpne brev til Adolf Hitler i 1937 gir uttrykk for at Hitlers undergang er viss, hvis han fortsetter å følge det makt- og voldsprinsipp han hadde slått inn på. Brochmann hadde dessuten også hjulpet den jødiske Helene Harand i hennes kamp mot Hitlers jødeforfølgelser, og han hadde holdt offentlig foredrag om dette i Wien. Brochmann var derfor uønsket i Berlin.

Så bryter 2. verdenskrig ut, og noen måneder senere står tyskerne etter et kappløp med engelskmennene som okkuperer Norge, mens Konge og Regjering rømmer til England med gullbeholdningen og lar folket i stikken. Om dette sier Brochmann sin hjertens mening i et radioforedrag i juli 1940 - mer enn en måned etter at krigstilstanden mellom Norge og Tyskland var opphørt ved den norske hærs kapitulasjon, og okkupasjonsstilstand var inntrådt. Han angriper også Englands kyniske holdning overfor Norge. Hensikten med Brochmanns radioforedrag var for det første å motarbeide Quisling, dernest å fremheve Hitlers riktige økonomi-politikk mot plutokratiet. Dette for å komme på talefot med okkuperantene som han hadde tett inn på livet, og for med det å skjerme sine tilhengere i Norge. Han var den første politiker som tok Jesu budskap om å "elske sine fiender" og ikke bare gå én mil med dem, men to, alvorlig. For dette ble Brochmann etter krigens slutt tiltalt og dømt ved det "rettsoppgjør" som av den tilbakevendte Regjering ble iscenesatt overfor 99.000 nordmenn. Brochmann tok som de tusenvis av andre sin fengslesstraff som et utslag av den politiske forfølgelse han var utsatt for. Av ukjente årsaker ble han brått sluppet ut av arrest etter knapt 6 måneders soning.

I sin bok "Til mentalundersøkelse" (1947) beskriver han dette årelange marerittet som norske myndigheter utsatte ham for. "Rettsaken mot B.D.B." (1947) viser i sin fulle bredde hvor paradisk det hele var.

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 500,- pr år
kr. 250,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
1. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta